

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Gabriela Vincencová

Obchodné právo

2014

Publikácia bola vydaná a financovaná z prostriedkov ESF
v rámci národného projektu Profesijný a kariérový rast
pedagogických zamestnancov.
ITMS kód projektu 26120130002
ITMS kód projektu 26140230002

Obchodné právo

Gabriela VINCENCOVÁ

Bratislava 2014

OBSAH

Predslov	5
1 Obchodné právo	6
2 Základné pojmy obchodného práva	8
Aktivita č. 1	14
3 Obchodný register	16
4 Účtovníctvo podnikateľa	19
Aktivita č. 2	21
5 Hospodárska súťaž	23
Aktivita č. 3	27
6 Živnostenské podnikanie	30
Aktivita č. 4	34
7 Obchodné spoločnosti	38
Aktivita č. 5	62
Aktivita č. 6	64
8 Družstvo	66
9 Štátny podnik	70
Aktivita č. 7	72
10 Obchodné záväzkové vzťahy	76
11 Obchodné zmluvy podľa Obchodného zákonníka	79
Aktivita č. 8	81
Zoznam bibliografických odkazov	82
Prílohy	83

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

v rukách držíte učebný zdroj k akreditovanému programu kontinuálneho vzdelávania s názvom *Obchodné právo*. Vzdelávací program bol akreditovaný pod číslom 734/2012-KV ako inovačný druh kontinuálneho vzdelávania.

Je určený pre kategóriu učiteľ a podkategóriu učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie, učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie a pre vyučovacie predmety ako sú občianska náuka, náuka o spoločnosti (v čase predkladania vzdelávacieho programu na akreditáciu bol názov predmetu platný), právna náuka, právo, podniková ekonomika.

Obsah vzdelávacieho programu je tvorený 1 tematickým celkom, ktorý sa člení na viaceré témy. Odborný text je rozšírený o aktivity, ktoré sú využiteľné priamo na vyučovacích hodinách. Rozsah vzdelávacieho inovačného programu je rozvrhnutý na 60 vyučovacích hodín. Z toho 56 hodín bude realizovaných prezenčnou formou a 4 hodiny formou dištančnou. Vzdelávací program sa ukončuje záverečnou prezentáciou pred skúšobnou komisiou.

Učebný zdroj vám predkladáme s rovnomenným názvom a vo svojom obsahu reaguje aj na novelizácie Obchodného zákonníka. Pre rozsiahlosť problematiky sú v učebnom zdroji uvedené základné informácie spolu so zmenami v Obchodnom zákonníku, ktoré budú lektorom alebo lektormi priebežne aktuálne dopĺňané. Učebný zdroj obsahuje aj aktivity, ktoré je možné používať vo vyučovacom procese, modifikovať ich v závislosti od veku žiakov, s ktorými pracujete. Súčasťou učebného zdroja je aj pomocný učebný materiál. Veríme, že učebný zdroj spolu s odborným usmerňovaním lektorov vám prinesie veľa nových poznatkov a uvedené aktivity obohatia vaše portfólio.

Autorka

1| Obchodné právo

Obchodné právo je odvetvie práva, ktoré je súčasťou systému práva – **právneho poriadku Slovenskej republiky**. Obchodné právo je jedno zo samostatných právnych odvetví slovenského práva. Normy obchodného práva sa podstatným spôsobom podieľajú na právnej úprave spoločenských vzťahov vznikajúcich pri podnikaní.

Obchodné právo je previazané s občianskym právom, ktoré je základným odvetvím súkromného práva. Súkromné právo upravuje vzťahy subjektov občianskej spoločnosti na princípe ich vzájomnej rovnosti a nezávislosti. Pre tieto vzťahy je typický zmluvný princíp, ktorý umožňuje účastníkom svojimi súhlasnými prejavmi meniť obsah právneho vzťahu. Značná časť noriem súkromného práva má dispozitívny charakter, to znamená, že sa využívajú len vtedy, ak sa účastníci nedohodli inak. Právna norma tu neukladá povinnosť založiť určitý právny vzťah (napr. uzavrieť darovaciu zmluvu), ale keď je už zmluva uzavretá, zmluvné strany musia rešpektovať vzájomné práva a povinnosti, ktoré z nej vyplývajú. Do sféry súkromného práva zaraďujeme najmä občianske, obchodné a rodinné práva (Sabo, Holub, 2010).

1.1| Predmet obchodného práva

Obchodné právo reguluje vzťahy vznikajúce v súvislosti s podnikaním, a to nielen v prípade právnických osôb (PO), ale aj podnikajúcich fyzických osôb (FO). Hlavným predpisom obchodného práva je ***Obchodný zákonník***, ktorý upravuje:

- **otázky podnikania** (napr. čo je podnikanie, obchodné meno, obchodné tajomstvo, nekalá súťaž),
- **otázky založenia a vzniku obchodných spoločností** (verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť a družstvo),

- **otázky práv a povinností, ktoré vyplývajú z obchodných záväzkových vzťahov** (napr. kúpna zmluva, zmluva o predaji podniku atď.).

Týmto sa predmet obchodného práva nevyčerpáva, patrí sem napr. aj problematika hospodárskej súťaže, konkurzu a reštrukturalizácie, problematika transakcií súvisiacich s cieľným nadobúdaním a zlučovaním pôvodne samostatných podnikov (fúzie a akvizície); problematika právnych aspektov reklamy, problematika zmieniek a šekov a problematika cenných papierov a investičných služieb (Krošlák, Šmihula, 2013).

1.2| **Pramene obchodného práva**

Obchodné právo vychádza z Ústavy SR. **Primárnym prameňom** obchodného práva je *Obchodný zákonník*. **Sekundárnymi prameňmi** sú *Občiansky zákonník; zákon o živnostenskom podnikaní; zákon o ochrane hospodárskej súťaže; zákon o obchodnom registri; zákon o reklame; zákon o konkurze a reštrukturalizácii; zákon zmenkový a šekový, zákon o cenných papieroch a investičných službách*. **Terciárnym prameňom** obchodného práva sú obchodné zvyklosti.

1.3| **Zásady Obchodného zákonníka**

K zásadám Obchodného zákonníka patria:

- zásada zmluvnej voľnosti,
- zásada rovnosti účastníkov právnych vzťahov,
- zásada slobody podnikania,
- zásada záväznosti zmlúv a iných dohôd,
- zásada ochrany dobrej viery tretích osôb,
- zásada ochrany minoritných akcionárov,
- zásada poctivého obchodného styku,
- zásada ochrany dobrej viery tretích osôb.

Po pristúpení Slovenskej republiky (SR) k EÚ/ES možno za pramene slovenského obchodného práva považovať i pramene komunitárneho práva (zakladajúce zmluvy Európskych spoločenstiev, medzi ktorými má rozhodujúce postavenie zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva – ZES prijatá v roku 1957; sústava právnych aktov vydaných inštitúciami EÚ/ES – nariadenia a smernice). (Škrinár, Nevolná a kol., 2012)

2| Základné pojmy obchodného práva

Podnikanie – je činnosť, ktorú možno charakterizovať **piatimi** znakmi (Hon-tyová, Lisý, Majdúchová, 2006):

- **sústavnosť** – ako činnosť, ktorá má tendenciu opakovať sa, nie je to činnosť náhodná, výnimočná, prípadne príležitostná,
- **samostatnosť** – činnosť, ktorej základným princípom je slobodné rozhodnutie podnikateľa o spôsobe a formách svojej podnikateľskej činnosti, podnikateľ nie je podriadený inému subjektu, ktorého príkazy musí plniť (napr. pracovný pomer), samostatnosť podnikania vyžaduje ekonomickú samostatnosť a aj právnu samostatnosť,
- **vlastné meno** – ide o činnosť, ktorá vyžaduje, aby fyzická osoba (FO) ko-nala pod svojím menom a priezviskom a právnická osoba (PO) pod svo-jím obchodným menom,
- **vlastná zodpovednosť** – podnikateľ sa svojou činnosťou zodpovedá tre-tím osobám napr. za nedodržanie zmluvných podmienok, nesie zodpo-vednosť za porušenie povinností, ktoré na seba prevzal,
- **ziskovosť** – je základným motívom podnikania.

Podnikateľ

Podnikateľom je:

- osoba zapísaná v obchodnom registri,
- osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov (napr. advokáti, daňoví poradcovia a audíto-ri, architekti, stavební inžinieri a iní, ktorí sú v pôsobnosti profesijných komôr),
- fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu (samostatne hospodáriaci roľníci sa zapisujú do evidencie obce),

- fyzická osoba (slovenská/zahraničná),
- právnická osoba (slovenská/zahraničná).

Sídlo a miesto podnikania

Sídlom PO a miestom podnikania FO je **adresa**, ktorá je ako sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo v živnostenskom registri, alebo v inej evidencii stanovenej osobitným zákonom. PO alebo FO musí preukázať, že má k nehnuteľnosti alebo jej časti, ktorej adresa je sídlom alebo miestom podnikania, vlastnícke právo alebo užívacie právo, alebo súhlas vlastníka nehnuteľnosti alebo jej časti s ich zápisom ako sídla alebo miesta podnikania do obchodného registra, živnostenského registra alebo inej evidencie ustanovenej osobitným zákonom. **Adresou** sa rozumie *názov obce* s uvedením jej poštového smerovacieho čísla, *názov ulice* alebo iného verejného priestranstva a *orientačné číslo*, príp. súpisné číslo, ak sa obec nečlení na ulice. *Bydliskom FO* sa rozumie adresa jej trvalého pobytu podľa osobitného predpisu.

Neoprávnené podnikanie

Neoprávneným podnikaním sa rozumie:

- určitej osobe sa zakázalo podnikáť (napr. pozastavenie živnostenského oprávnenia),
- určitá osoba nemá oprávnenia na podnikanie – FO alebo PO nemá na výkon podnikateľskej činnosti zákonom vyžadované povolenie alebo pri výkone činnosti nerešpektuje rozsah oprávnenia na podnikateľskú činnosť a činnosť vyvíja aj nad jeho rámec.

Podnik

Rozumie sa ním súbor:

- **hmotných vecí** (*nehnutelých* – budovy, lesy, pozemky; *hnuteľných* – stroje, príp. výrobné zariadenia, výrobky, suroviny a pod., teda *obchodný majetok*),
- **nehmotných vecí** (obchodné meno, dobrá povesť podniku, klienta, obchodné tajomstvo, ochranné známky, cenné papiere a iné),
- **osobných zložiek podnikania** (štruktúra a kvalifikačná úroveň zamestnancov podniku, odborné skúsenosti a zručnosti zamestnancov).

Organizačná zložka podniku

Je ňou *odštepny závod* alebo *iný organizačný útvar podniku*. Organizačné členenie podniku je úplne v kompetencii podnikateľa.

Odštepny závod – je zapísaný v obchodnom registri. Odštepny závod aj po zápise do obchodného registra zostáva organizačnou zložkou bez právnej subjektivity. Pri jeho prevádzkovaní sa používa obchodné meno podnikateľa s dodatkom, že ide o odštepny závod. Obdobné postavenie má aj iná organizačná zložka, ak zákon ustanovuje, že sa zapisuje do obchodného registra. *Iné organizačné zložky*, ako je odštepny závod, sa zásadne do obchodného registra nezapisujú. Môže to byť organizačná zložka podniku zahraničnej osoby – napr. zákon o bankách uvádza, že takou organizačnou zložkou môže byť aj pobočka zahraničnej banky.

Prevádzkareň – je priestor, v ktorom sa uskutočňuje určitá podnikateľská činnosť. Prevádzkareň musí byť označená obchodným menom podnikateľa, ku ktorému sa môže pripojiť názov prevádzkarne alebo iné rozlišujúce označenie.

Obchodný majetok

Je to súhrn *majetkových hodnôt* (vecí, pohľadávok a iných práv – napr. právo na ochranu obchodného mena – a *peniazmi ocenených iných hodnôt* – napr. obchodný podiel, know-how), ktoré *patria podnikateľovi a slúžia alebo sú určené na podnikanie*.

Obchodné imanie – je súbor obchodného majetku a záväzkov, ktoré vznikli podnikateľovi v súvislosti s podnikaním.

Čisté obchodné imanie – je obchodný majetok po odpočítaní záväzkov, ktoré vznikli podnikateľovi v súvislosti s podnikaním.

Vlastné imanie – tvoria vlastné zdroje financovania obchodného majetku podnikateľa podľa osobitného predpisu.

Obchodné meno

Rozumie sa ním *názov*, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri podnikateľskej činnosti. Obchodné meno identifikuje podnikateľa. Zákon rozlišuje náležitosti obchodného mena FO a PO.

Obchodným menom FO je jej meno a priezvisko. Nemožno používať skratky alebo zdrobneniny mena alebo priezviska. Meno a priezvisko treba používať

v plnom znení. Obchodné meno môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania (napr. syn, starší, mladší alebo zámočník, krajčír a pod.: Juraj Veselý, zámočník).

Obchodným menom obchodných spoločností a družstiev, ako aj iných PO je názov, pod ktorým sú zapísané v obchodnom registri.

Obchodným menom PO, ktoré sa nezapisujú do obchodného registra, je názov, pod ktorým boli zriadené (napr. Národná banka Slovenska).

Dodatok označujúci právnu formu PO

Je neoddeliteľnou súčasťou obchodného mena PO.

Pri *verejnej obchodnej spoločnosti* je to úplné označenie „*verejná obchodná spoločnosť*“ alebo skratka „*ver. obch. spol.*“ alebo „*v. o. s.*“. Ak obchodné meno takejto spoločnosti obsahuje priezvisko aspoň jedného zo spoločníkov, dodatok môže znieť „*a spol.*“

V prípade *komanditnej spoločnosti* dodatok v obchodnom mene musí znieť „*komanditná spoločnosť*“ alebo skratka „*kom. spol.*“ alebo „*k. s.*“

Pri *spoločnosti s ručením obmedzeným* musí obchodné meno obsahovať dodatok „*spoločnosť s ručením obmedzeným*“ alebo skratku „*spol. s r. o.*“ alebo „*s. r. o.*“

Dodatok v obchodnom mene *akciovej spoločnosti* musí znieť „*akciová spoločnosť*“ alebo skratka „*akc. spol.*“ alebo „*a. s.*“

Obchodné meno družstva musí obsahovať dodatok „*družstvo*“.

Obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania. (Zdroj: www.aspi.sk)

Dodatok označujúci právny stav

Podnikateľ má povinnosť uvádzať k obchodnému menu aj dodatok, ktorý označuje jeho aktuálny právny stav („v likvidácii“, „v konkurze“, „v reštrukturalizácii“). To znamená, že k svojmu obchodnému menu musí uvádzať dodatok označujúci, že podnikateľ je v likvidácii, v konkurze alebo v reštrukturalizácii, ak sa také konanie začalo. Takýto dodatok je významný pre tretie strany. Tie sa takto dozvedia, že podnikateľ, ich potenciálny zmluvný partner je v určitom stave, ktorý môže významne ovplyvniť ich rozhodnutie pri uzatváraní zmlúv, pri vymáhaní pohľadávok a pod.

Obchodné meno podnikateľa požíva absolútnu právnu ochranu. Ten, ktorého práva boli dotknuté alebo ohrozené neoprávneným používaním obchodného mena, sa môže domáhať nápravy na príslušnom súde.

Môže sa domáhať napr. *zničenia neoprávnene vyhotovených tovarov, stiahnutia z obehu, zničenie materiálov a nástrojov použitých pri neoprávnenom porušení práva k obchodnému majetku, poskytnutia informácií o pôvode a distribúcii tovaru a služby porušujúcej právo k obchodnému menu*, môže požadovať vydanie bezdôvodného obohatenia a primerané zadostučinenie, ktoré sa môže poskytnúť aj v peniazoch. (Zdroj: www.aspi.sk)

Konanie podnikateľa

Ak je podnikateľom *fyzická osoba*, koná *osobne* alebo prostredníctvom *zástupcu*. Ak podnikateľ koná osobne, musí mať spôsobilosť na právne úkony. *Právnická osoba* koná *štatutárnym orgánom* alebo za ňu koná *zástupca*.

Zástupcom podnikateľa môže byť vedúci organizačnej zložky podniku, iní pracovníci podniku, ktorým to vyplýva z pracovného zaradenia alebo z vnútorných predpisov PO. Môžu však konať iba v rámci presne vymedzených právomocí. V mene podnikateľa môže konať aj niekto iný na základe *plnomocenstva* (Palko a kol.,1997). Plnomocenstvo sa najčastejšie udeľuje v písomnej forme a môže byť udelené na určité úkony alebo na všetky úkony v mene podnikateľa.

Prokúra je špeciálnym druhom zastúpenia podnikateľa. Ide o najširšie splnomocnenie, pretože oprávňuje na všetky úkony, ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku. Prokúra zásadne nezahŕňa oprávnenie scudzovať a zaťažovať nehnuteľnosti. Na tieto úkony môže byť rozšírená, ak je to v udelení prokúry výslovne uvedené.

Prokúru možno udeliť *len fyzickej osobe (prokuristovi)*. Prokúra môže byť udelená aj viacerým osobám. Prokúra sa zapisuje do obchodného registra a účinnosť nadobúda od jeho zápisu. Podstatnými náležitosťami návrhu na zápis prokúry do obchodného registra sú: *meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo prokuristu a spôsob, akým sa za podnikateľa podpisuje, ako aj deň vzniku funkcie (dňom zápisu do obchodného registra) a po jej skončení deň zániku*. Prokurista sa podpisuje takým spôsobom, že k obchodnému menu podnikateľa, za ktorého koná, pripojí dodatok označujúci prokúru – napr. „ppa“, „per procuram“, „prokurista“ – a svoj vlastnoručný podpis.

Obchodné tajomstvo

Tvorí ho všetky skutočnosti:

- **obchodnej povahy** (napr. zoznamy zákazníkov, cenové kalkulácie, stratégie používané v obchodnom rokovaní),
- **výrobnej povahy** (napr. poznatky o technologických procesoch),
- **technickej povahy** (napr. drobné zlepšenia oproti súčasnému stavu techniky, nové poznatky).

Uvedené skutočnosti nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, majú byť podľa vôle podnikateľa utajené a podnikateľ ich utajenie zabezpečuje. Podnikateľ má výlučné právo, ak osobitný zákon neustanovuje niečo iné, udeliť dovolenie na využitie obchodného tajomstva a určiť podmienky takéhoto využitia (napr. na základe licenčnej zmluvy). Proti porušeniu alebo ohrozeniu práva na obchodné tajomstvo prislúcha podnikateľovi právna ochrana ako pri nekalej súťaži (napr. odstránenie chybného stavu, náhrada škody, vrátenie bezdôvodného obohatenia a pod.). (Zdroj: www.aspi.sk)

Obchodné tajomstvo sa vzťahuje len na podnikanie. Patrí medzi nehmotné zložky podnikania, je súčasťou obchodného majetku.

AKTIVITA č. 1

Názov: Tvrdenia

Cieľ: Upevnenie učiva z prebraných tém *obchodné právo, predmet obchodného práva, pramene obchodného práva, základné pojmy obchodného práva*.

Kľúčové kompetencie: informačné, komunikačné, kognitívne – riešenie problémov, logické myslenie

Pomôcky: pracovné listy pre žiakov, pero (*poznámka autorky:* prípadne využiť interaktívnu tabuľu buď na zadanie úloh, alebo pri kontrole výsledkov)

Práca v triede: individuálna

Čas: 20 minút

Zadanie: Pozorne si prečítajte jednotlivé zadania, resp. tvrdenia. Vašou úlohou je uviesť, či tvrdenie je pravdivé alebo nie. Na odpoveď použijete písmeno „Á“ ako áno, ak si myslíte, že tvrdenie je správne, a písmeno „N“ ako nie, ak si myslíte, že tvrdenie je nesprávne. Pri tvrdení, o ktorom si myslíte, že je nesprávne, je potrebné v časti „oprava“ uviesť správnu odpoveď (*poznámka autorky:* v prípade, že žiaci píšú na čistý papier, je ich potrebné usmerniť, že ak si myslia, že odpoveď je nesprávna, tak správnu odpoveď uvedú vedľa svojej odpovede na čistom hárku).

Postup: Žiakom rozdáme pripravené pracovné listy (*poznámka autorky:* v prípade, že chceme pracovné listy použiť aj v iných triedach, odporúčame rozdať žiakom aj čisté papiere, na ktoré budú písať odpovede. Žiaci uvedú číslo tvrdenia a k nemu vpíšu písmeno „Á“ alebo „N“ a vedľa tvrdenia, o ktorom si myslia, že je nesprávne, uvedú správnu odpoveď. Prípadne môžeme namiesto pracovných listov využiť interaktívnu tabuľu, na ktorej budú pripravené tvrdenia, žiaci odpovedajú na čisté papiere). Žiaci pracujú 20 minút. Po skončení práce môžeme pracovné listy pozbierať a následne vyhodnotiť. Na ďalšej hodine rozdáme žiakom skontrolované pracovné listy a spoločne ich vyhodnotíme a zopakujeme jednotlivé témy. Kontrolu správnych odpovedí môžeme prípadne urobiť hneď na vyučovacej hodine spoločne so žiakmi, pričom si ich žiaci sami skontrolujú, prípadne doplnia. V priebehu kontroly zopakujeme so žiakmi jednotlivé témy.

Reflexia: Ako sa mi pracovalo? Koľko mám správnych odpovedí? Čo som zistil?

Záver: Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov, prípadne menovite vyzdvihne žiakov, ktorí mali najviac správnych odpovedí.

Uvedte, či dané tvrdenie je správne alebo nesprávne! Nesprávne tvrdenie opravte!

(Kotulič, Madzinová, 2005)

Por. č.	Tvrdenie	Á/N	Oprava
1.	Obchodné právo je previazané najmä s trestným právom, ktoré je základným odvetvím súkromného práva.		
2.	Obchodný zákonník upravuje iba otázky založenia a vzniku obchodných spoločností.		
3.	Sekundárnym prameňom obchodného práva je aj zákon o živnostenskom podnikaní.		
4.	Podnikanie je sústavná činnosť, ktorú podnikateľ uskutočňuje sústavne, samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť s cieľom dosiahnuť zisk, pričom stačí, ak spĺňa aspoň jednu z uvedených podmienok.		
5.	Fyzická osoba je každý človek od narodenia, jej spôsobilosť na práva a povinnosti vzniká dovŕšením 18. roku veku.		
6.	Právnickou osobou je každý subjekt, ktorý má práva a povinnosti a nie je fyzickou osobou.		
7.	Podnik je súhrn hmotných, nehmotných zložiek podnikania, ktoré zabezpečujú činnosť podniku.		
8.	Čisté obchodné imanie predstavuje obchodný majetok po odpočítaní záväzkov, ktoré vznikli podnikateľovi v súvislosti s podnikaním.		
9.	Obchodným menom spoločnosti je názov, pod ktorým je zapísaná v živnostenskom registri.		
10.	Prokurista je fyzická osoba, ktorá na základe plnomocenstva môže konať v mene podnikateľa.		
11.	Obchodné tajomstvo patrí k osobným zložkám podnikania.		

3| Obchodný register

Obchodný register je verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú zákonom stanovené údaje týkajúce sa podnikateľov, prípadne iných osôb, o ktorých to ustanovuje osobitný zákon. Obchodný register obsahuje relatívne dve samostatné časti – obchodný register a zbierku listín (obsahuje korporátne dokumenty, zmluvy o prevode obchodných podielov, ako aj účtovné dokumenty spoločnosti). Obidve zložky obchodného registra vedie *registrový súd* (sú aj naďalej vymedzené ako okresné súdy v sídle krajských súdov, od 1. januára 1997 je na území SR 8 registrových súdov – Bratislava, Nitra, Trnava, Trenčín, Žilina, Banská Bystrica, Prešov, Košice).

Do obchodného registra sa zapisujú:

- obchodné spoločnosti (v. o. s.; k. s.; s. r. o.; a. s.), družstvá, iné PO (napr. štátny podnik; Fond ochrany vkladov; Slovenský pozemkový fond a pod.), o ktorých to ustanoví osobitný zákon, PO založené podľa práva Európskej únie, podniky a organizačné zložky podnikov zahraničných osôb,
- odštepné závody a iné organizačné zložky podnikov, ak to ustanoví osobitný zákon,
- FO s trvalým pobytom na území SR, ktoré sú podnikateľmi podľa tohto zákona a ktoré sa do obchodného registra zapisujú na vlastnú žiadosť, alebo ak tak ustanoví osobitný zákon. (Zdroj: www.aspi.sk)

3.1| Zápis do obchodného registra

Do obchodné registra sa zapisujú tieto údaje:

A. Všeobecné údaje – údaje, ktoré sa zapisujú pri každej zapísanej osobe.

Pri FO sa zapisuje obchodné meno, meno a priezvisko, ak sa odlišuje od obchodného mena, bydlisko a miesto podnikania, ak sa odlišuje od bydliska, dátum narodenia a rodné číslo (tento osobný údaj sa nezverejňuje v Obchodnom vestníku).

Pri PO sa zapisuje obchodné meno, sídlo, IČO, predmet podnikania alebo činnosti a jej právna forma.

Pri štatutárnych orgánoch alebo ich členoch sa zapisuje meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo, spôsob konania v mene PO (samo- statne alebo spoločne) s uvedením dňa vzniku alebo zániku funkcie. Ak je štatutárnym orgánom PO, uvádza sa jej obchodné meno, sídlo a IČO (ak je pridelené), ako aj meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo FO, ktorá je jej štatutárnym orgánom.

Pri členoch dozorných orgánov zapísaných osôb sa zapisuje meno, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo, deň vzniku a zániku funkcie FO, ktoré sú členmi týchto orgánov.

V prípade zápisu odštepného závodu (príp. inej organizačnej zložky podni- ku) sa uvádza označenie, adresa umiestnenia a predmet podnikania alebo činnosti, ako aj meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo vedúceho odštepného závodu, deň vzniku a zániku funkcie.

V prípade prokuristu sa zapisuje meno, priezvisko, bydlisko, dátum naro- denia a rodné číslo a spôsob konania v mene zapísanej osoby – podnikateľa, deň vzniku a zániku funkcie. Ak je ustanovený 1 prokurista, tak musí byť vo výpise uvedené, že koná samostatne.

B. Osobitné údaje – údaje, ktoré sa zapisujú pri jednotlivých obchodných spoločnostiach, družstvách, štátnych podnikoch a pod.

Verejná obchodná spoločnosť – zapisujú sa údaje, ktoré preukazujú osobný charakter tejto spoločnosti, tzn. mená, priezviská a bydliská spoločníkov, resp. obchodné meno alebo názov a sídlo PO.

Komanditná spoločnosť – okrem údajov ako pri v. o. s. sa zapisuje rozlíšenie spoločníkov (komplementár a komanditista), výška vkladu každého koman- ditistu a rozsah jeho splatenia, výška základného imania a rozsah jeho splate- nia (vzhľadom na povinné vklady komanditistov, ktorých minimálna výška je 250 eur).

Spoločnosť s ručením obmedzeným – údaje sú identické ako pri k. s. okrem rozlíšenia rozdielného statusu spoločníkov.

Akciová spoločnosť – pri nej sa popri výške základného imania uvádza aj roz- sah jeho splatenia, počet, druh, forma, podoba akcií a ich menovitá hodnota. V prípade obmedzenia prevoditeľnosti akcií na meno alebo názov sa zapisuje aj toto obmedzenie.

Družstvo – od 1. januára 2002 sa okrem výšky zapisovaného základného imania a výšky základného členského vkladu zapisujú aj členovia kontrolnej komisie.

Štátny podnik – pri ňom sa okrem zakladateľa a základného imania rovnako ako pri družstve zapisujú aj členovia dozornej rady.

3.2| Zbierka listín

Zbierka listín sa mala v slovenských podmienkach vytvoriť do konca roka 2002 s tým, že osoby zapísané do obchodného registra mali v tejto lehote uložiť do zbierky listín *zakladateľské dokumenty* (zakladateľské listiny, zmluvy, stanovy) v úplnom znení. Dokumenty musia byť uložené ako originály alebo ich overené kópie, s výnimkou účtovných závierok, výročných a audítorských správ. Zmena nastala aj v úprave sankcií. V prípade nesplnenia povinnosti uložiť dokument do zbierky listín (a aj nesplnenia povinnosti podať návrh na zmenu zápisu registrovaných údajov) do 30 dní od rozhodujúcej skutočnosti, registrový súd uloží poriadkovú pokutu do 3 310 eur osobám, ktoré sú oprávnené konať v mene zapísanej osoby. Podobne sa postupuje aj v prípade, ak sa v návrhu na zápis uvedú nepravdivé údaje, údaje, ktoré nezodpovedajú skutočnému stavu, ak sa do zbierky listín uložia listiny, ktoré nezodpovedajú skutočnému stavu, a pri nesplnení povinnosti publicity prostredníctvom obchodných dokumentov. (Zdroj: www.aspi.sk)

4| Účtovníctvo podnikateľa

Podnikatelia sú povinní viesť účtovníctvo v rozsahu a spôsobom ustanoveným osobitným zákonom. *Účtovníctvo* je proces hodnotového vyjadrenia ekonomickej činnosti podnikateľa. Jeho predmetom je zobrazenie majetku podnikateľa a záväzkov, rozdielu majetku a záväzkov (čisté obchodné imanie), ako aj faktorov ovplyvňujúcich výsledok hospodárenia s týmto majetkom (výnosov a nákladov v sústave podvojného účtovníctva, príjmov a výdavkov v sústave jednoduchého účtovníctva).

Všetky subjekty, ktoré sú povinné viesť účtovníctvo, sa považujú za *účtovné jednotky*. Účtovné jednotky účtujú v sústave *podvojného* alebo *jednoduchého účtovníctva*. Podnikatelia, ktorí sú zapísaní v obchodnom registri, povinne *účtujú v sústave podvojného účtovníctva*. V sústave podvojného účtovníctva môžu účtovať aj takí podnikatelia, ktorí nie sú zapísaní v obchodnom registri a takéto vedenie účtovníctva im vyhovuje. Podmienkou je, že v nej budú účtovať po *celé účtovné obdobie*. Účtovným obdobím je *kalendárny rok*.

Tí podnikatelia, ktorí nie sú zapísaní v obchodnom registri, môžu *účtovať v sústave jednoduchého účtovníctva*. Sú to podnikatelia (FO), ktorí prevádzkujú podnikateľskú alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť a podnikajú na základe živnostenského oprávnenia alebo iného oprávnenia podľa osobitných predpisov. Taktiež to sú FO, ktoré vykonávajú poľnohospodársku výrobu a sú zapísané do evidencie podľa osobitného predpisu. Ak sa však rozhodnú aj títo podnikatelia účtovať v sústave podvojného účtovníctva, musia tak účtovať po celé účtovné obdobie (kalendárny alebo hospodársky rok). V sústave jednoduchého účtovníctva môžu ďalej účtovať napr. *občianske združenia, ich organizačné zložky, ktoré majú právnu subjektivitu; organizačné zložky Matice slovenskej, ktoré majú právnu subjektivitu; združenia právnických osôb; spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov; neinvestičné fondy; cirkvi a náboženské spoločnosti, ich orgány a cirkevné inštitúcie, ktoré majú právnu subjektivitu, ak nepodnikajú a iné.*

Obchodné spoločnosti a družstvá musia mať *riadnu účtovnú závierku* a *mimoriadnu účtovnú závierku* overenú audítorom. Účtovná závierka musí byť audítorom overená do 1 roka od skončenia účtovného obdobia. Od 1. januára 2008 audítora schvaľuje a odvoláva valné zhromaždenie alebo členská schôdza. **Audítorom** je FO, ktorá je zapísaná v zozname audítorov, ktorý vedie Úrad pre dohľad nad výkonom auditu (nie komora audítorov), alebo PO zapísaná v zozname audítorských spoločností. Aj ich vedie Úrad pre dohľad nad výkonom auditu. Komora audítorov v súčasnosti vedie zoznam asistentov audítora – FO, ktoré sú zapísané v tomto zozname.

Akciová spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, družstvo a štátny podnik ukladajú riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku do registra účtovných závierok (do zbierky listín) po jej schválení príslušným orgánom. Uložiť ich musia do 30 dní po schválení účtovnej závierky. Môže byť súčasťou výročnej správy. Orgány akciovej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, družstva a štátneho podniku sú povinné predložiť riadnu a mimoriadnu účtovnú závierku na schválenie do 6 mesiacov po uplynutí účtovného obdobia. Účtovná jednotka je povinná zostaviť účtovnú závierku najneskôr do 6 mesiacov od dátumu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje. Za porušenie povinnosti pri zverejňovaní účtovnej závierky v zbierke listín a v Obchodnom vestníku, ako aj overiť účtovnú závierku audítorom sú v zákone o účtovníctve ustanovené sankcie. (Zdroj: www.aspi.sk)

AKTIVITA č. 2

Názov: Test

Cieľ: Opakovanie učiva z prebraných tém: obchodný register, účtovníctvo podnikateľa.

Kľúčové kompetencie: informačné, komunikačné, kognitívne – riešenie problémov, logické myslenie

Pomôcky: pracovné listy pre žiakov, pero, (*poznámka autorky:* prípadne využiť interaktívnu tabuľu buď na zadanie úloh, alebo ju použiť pri kontrole výsledkov)

Práca v triede: individuálna

Čas: 15 minút

Zadanie: Pozorne si prečítajte jednotlivé zadania. Vašou úlohou je správne prideliť k veľkému písmenu, ktoré je uvedené v tabuľke na pravej strane, malé písmeno z predložených odpovedí.

Postup: Žiakom rozdáme pripravené pracovné listy (*poznámka autorky:* v prípade, že chceme pracovné listy použiť aj v iných triedach, odporúčame rozdať žiakom aj čisté papiere, na ktoré budú písať odpovede).

Žiaci pracujú 15 minút. Po uplynutí času skontrolujeme spolu so žiakmi správne odpovede (*poznámka autorky:* spôsob kontroly ostáva na učiteľovi v závislosti od toho, či má za cieľ žiakov ohodnotiť alebo či využije aktivitu len na úvodné zopakovanie učiva).

Reflexia: Ako sa mi pracovalo? Koľko mám správnych odpovedí? Čo som zistil? Postačil mi časový limit?

Záver: Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov.

Utvorte dvojice (veľké a malé písmeno)

A. do obchodného registra sa zapisujú	a) občianske združenia
B. podnikatelia, ktorí sú zapísaní v obchodnom registri, povinne účtujú	b) v sústave jednoduchého účtovníctva
C. do obchodného registra spoločnosť s ručením obmedzeným uvádza	c) obchodné meno, meno a priezvisko, bydlisko, miesto podnikania
D. do obchodného registra fyzické osoby uvádzajú	d) obchodné meno, sídlo, IČO, predmet podnikania, právna forma, výška vkladu spoločníkov, výška základného imania
E. fyzické osoby, ktoré vykonávajú poľnohospodársku výrobu a sú zapísané do evidencie podľa osobitného predpisu, môžu účtovať	e) v sústave podvojného účtovníctva
F. v sústave jednoduchého účtovníctva môžu účtovať	f) obchodné spoločnosti

A	
B	
C	
D	
E	
F	

Správne riešenie: Af; Be; Cd; Dc; Eb; Fa

5| Hospodárska súťaž

Obchodný zákonník vymedzuje právo všetkých subjektov FO a PO, aj keď nie sú podnikateľmi, slobodne rozvíjať svoju súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu a združovať sa na výkon tejto činnosti. Zároveň všetkým subjektom ukladá dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a zakazuje sa zneužívanie účasti na nej.

Pod zneužitím hospodárskej súťaže sa rozumie:

- **nekalé súťažné konanie (nekalosúťažné konanie),**
- **nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže.**

5.1| Nekalá súťaž (nekalosúťažné konanie)

Ide o konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a môže privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Zákon nekalú súťaž zakazuje. Za nekalú súťaž sa považuje:

Klamlivá reklama – je reklama, ktorá uvádza do omylu alebo môže viesť do omylu osoby, ktorým je určená alebo ku ktorým sa dostane. Môže v dôsledku klamlivosti ovplyvniť ekonomické správanie týchto osôb, môže poškodiť iného súťažiteľa či spotrebiteľa. Napr. podnik vyrábajúci jogurty by vo svojej televíznej reklame tvrdil, že jeho výrobky sú o 50 % lacnejšie ako ostatné podobné výrobky, a nebola by to pravda. Ostatné podnikateľské subjekty by mohli stratou zákazníkov utpieť hospodársku ujmu. (Palko a kol., 1997)

Klamlivé označovanie tovaru a služieb – je ním každé označenie, ktoré môže vyvolať mylnú domnienku, že označený tovar alebo služby pochádzajú z určitého štátu, z určitej oblasti alebo miesta alebo od určitého výrobcu, alebo že vykazujú osobitné znaky alebo osobitnú akosť (napr. slnečnicový olej vyrobený z viacerých rastlinných olejov, pričom výrazne je zobrazená slnečnica; výrobca nealkoholických nápojov by plnil svoje nápoje do fliaš s etiketou iného výrobcu).

Vyvolanie nebezpečenstva zámeny – veľmi úzko súvisí s klamlivým označovaním tovaru a služieb. Nebezpečenstvo zámeny môže vyvolať *použitie obchodného mena* alebo *použitie osobitného označenia* iného podniku; *napodobenie cudzích výrobkov*, ich obalov alebo výkonov.

Parazitovanie na povesti – úmyselné konanie, pri ktorom dochádza k využívaniu povesti iného podniku, výrobkov, služieb iného súťažiťela s cieľom získať prospech, ktorý by inak súťažiteľ nedosiahol. Súťažiteľ porovnáva svoj výrobok so známejším a často aj drahším výrobkom. Napríklad výrobca nového automobilu by vo svojej reklame tvrdil, že jeho automobily sú rovnako dobré ako renomované automobily iného podniku. Za nekalú súťaž by sa to považovalo aj v takom prípade, ak by to bola pravda. Ak by bolo tvrdenie nepravdivé, išlo by o súbeh s klamlivou reklamou. (Palko a kol., 1997)

Podplácanie

Podplácanie môže byť:

- **aktívne** – rozumie sa ním, ak súťažiteľ ponúkne priamo alebo nepriamo, sľúbi alebo poskytne prospech osobe, ktorá je štatutárnym orgánom alebo členom iného orgánu v pracovnom alebo inom obdobnom pomere s cieľom získať v súťaži výhodu alebo prednosť na úkor iného súťažiťela. Z hľadiska podplácaného subjektu môže ísť aj o osobu, ktorá má také postavenie, že by mohla ovplyvniť konanie štatutárneho orgánu. Za nekalú súťaž sa považuje už sľub výhody, pričom nemusí dôjsť k jej poskytnutiu;
- **pasívne** – ak štatutárny orgán alebo osoba v pracovnom alebo obdobnom pomere žiada, či už priamo alebo nepriamo, alebo dá si sľúbiť alebo prijme akýkoľvek prospech, aby súťažiteľ získal výhodu alebo bol uprednostnený pred inými súťažiteľmi.

Zláhčovanie – je konanie, ktorým súťažiteľ uvedie alebo rozširuje o pomeroch, výrobkoch alebo výkonoch iného súťažiťela nepravdivé údaje. Takéto údaje môžu spôsobiť ujmu inému súťažiťelovi. Napríklad určitá osoba by rozšírila nepravdivú informáciu, že výrobky firmy XY spôsobujú infekčné ochorenie. Spotrebitelia by prestali kupovať výrobky firmy XY, čo by jej spôsobilo výrazné ekonomické straty. (Palko a kol., 1997)

Porušenie obchodného tajomstva – dochádza k nemu vtedy, ak ho osoba, ktorá ho má chrániť, neoprávnene oznámi, sprístupní inej osobe alebo ho využije vo svoj alebo iný prospech. Osoba sa k nemu dostala zverením alebo

sprístupnením od súťažiťa, s ktorým je v pracovnom alebo v inom pomere, prípadne vykonáva funkciu štatutárneho orgánu alebo iného orgánu. Ďalšou skupinou osôb, na ktoré sa porušenie obchodného tajomstva vzťahuje, sú osoby, ktoré informácie o obchodnom tajomstve získali protiprávnym konaním. Musí ísť o údaje, ktoré sú predmetom obchodného tajomstva, teda nie sú verejnosti bežne známe a podnikateľ ich utajuje a utajenie zabezpečuje.

Ohrozovanie zdravia a životného prostredia – dochádza k nemu vtedy, keď súťažiteľ prevádzkuje výrobu, uvádza na trh výrobky alebo uskutočňuje výkony, ktoré ohrozujú záujmy ochrany zdravia alebo životného prostredia, aby získal pre seba alebo iného prospech na úkor iných súťažiteľov alebo spotrebiteľov. Napríklad výrobca pri výrobe svojho výrobku použil lacnejší materiál, ktorý je zdraviu škodlivý. Podnik síce mal nižšie náklady, ale na úkor ohrozenia zdravia spotrebiteľov. (Palko a kol., 1997)

Právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži

Osoby, ktorých práva boli nekalou súťažou ohrozené alebo porušené, môžu proti rušiteľovi rôzne konať:

- podaním žaloby na vyslovenie povinnosti zdržať sa nekalosúťažného konania,
- podaním žaloby na odstránenie chybného stavu,
- požadovať náhradu škody,
- požadovať primerané zadosťučinenie v peňažnej forme,
- vydanie bezdôvodného obohatenia,
- zverejnenie rozsudku v masovokomunikačných prostriedkoch.

V prípade ochrany obchodného mena sa môže ohrozený subjekt domáhať aj ďalších prostriedkov (Škrinár, Nevolná a kol., 2012):

- zničenia neoprávnene vyhotovených tovarov porušujúcich právo k obchodnému menu,
- zničenia materiálov a nástrojov použitých pri neoprávnenom porušení práva k obchodnému menu,
- poskytnutia informácií o pôvode a distribúcii tovaru alebo služby porušujúcej právo k obchodnému menu.

5.2| Nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže

Je upravené zákonom o ochrane hospodárskej súťaže. Účelom tohto zákona je ochrana hospodárskej súťaže a vytváranie podmienok na jej ďalší rozvoj s cieľom podporiť hospodársky rast v prospech spotrebiteľa.

Formy nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže:

- **dohoda obmedzujúca súťaž – je zakázaná.** Zakázané sú dohody pri priamom alebo nepriamom určení cien, rozdelenie trhu alebo zdrojov zásobovania,
- **zneužitie dominantného postavenia na trhu** – dominantné postavenie na trhu má podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí s prihliadnutím na svoje postavenie nie sú vystavení podstatnej súťaži. Za zneužitie dominantného postavenia na trhu sa považuje:
 - priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných obchodných podmienok,
 - hrozba obmedzenia alebo obmedzenie výroby na úkor užívateľov,
 - viazanie uzavretia zmluvy na podmienku, že druhá strana prijme aj ďalšie záväzky, ktoré svojou povahou nesúvisia s predmetom zmluvy,
 - uplatňovanie rozdielnych podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení, ktorými sú podnikatelia znevýhodňovaní v súťaži.

Koncentrácia – je proces ekonomického spájania podnikateľov, zlúčenia alebo splynutia dvoch subjektov, získania priamej alebo nepriamej kontroly nad podnikom alebo časťou podniku iného podnikateľa. Koncentrácia podlieha kontrole *Protimonopolného úradu SR*. Proces koncentrácie sa musí oznámiť do 30 dní odo dňa vzniku skutočnosti a úrad ho musí schváliť. Protimonopolný úrad SR vydáva rozhodnutie v správnom konaní. (Škrinár, Nevolná a kol., 2012)

AKTIVITA č. 3

Názov: Hospodárska súťaž a jej negatívne prejavy

Cieľ: Opakovanie učiva z prebranej témy *hospodárska súťaž*.

Kľúčové kompetencie: informačné, komunikačné, kognitívne – riešenie problémov, logické myslenie

Pomôcky: pracovné listy pre žiakov, pero (*poznámka autorky:* príp. využiť interaktívnu tabuľu)

Práca v triede: individuálna

Čas: 15 minút

Zadanie: Pozorne si prečítajte jednotlivé zadania. Uvedené príklady možno zaradiť do nekalosúťažného konania. Vašou úlohou bude presne identifikovať a napísať, o aký druh nekalosúťažného konania ide, a v závere vyriešite zadanú úlohu (úloha č. 6).

Postup: Žiakom rozdáme pripravené pracovné listy (*poznámka autorky:* v prípade, že chceme pracovné listy použiť aj v iných triedach, odporúčame rozdať žiakom aj čisté papiere, na ktoré budú odpovedať). Žiaci pracujú 15 minút. Po uplynutí času so žiakmi skontrolujeme správne odpovede (*poznámka autorky:* spôsob kontroly ostáva na učiteľovi v závislosti od toho, či má za cieľ žiakov ohodnotiť, alebo či využije aktivitu len na úvodné zopakovanie učiva).

Reflexia: Ako sa mi pracovalo? Koľko mám správnych odpovedí? Čo som zistil? Postačil mi časový limit?

Záver: Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov.

Uveďte, aký druh nekalosúťažného konania predstavujú jednotlivé príklady!

1. „Pusť to naplno, môj účes to vydrží“

nekalosúťažné konanie: _____
druh

2. Čokoládový puding:

Zloženie: obsahuje 1 % kakaového prášku, zvyšok tvoria arómy, želatína, konzervanty a tuky.

nekalosúťažné konanie: _____
druh

3. Zamestnankyňa úspešnej a známej firmy „Zlato a striebro“ sa rozhodla opustiť predajňu, v ktorej pracovala ako predavačka. Sama si otvorila na druhom konci mesta predajňu s rovnakým dizajnom, tovarom, ale dala jej iný názov. Kopírovala všetko od predchádzajúceho zamestnávateľa. Pokračovala v práci s predchádzajúcimi dodávateľmi.

nekalosúťažné konanie: _____
druh

4. Výrobca nealkoholického nápoja „Citrón +“ ponúkol čašníkom v reštaurácii osobitnú odmenu za to, že budú zákazníkom ponúkať prednostne jeho nápoj. Výrobca týmto chcel získať výhodu na úkor konkurentov.

nekalosúťažné konanie: _____
druh

5. Na letáku firmy „Supson SX“ sa uvádzalo, že spoločnosť ponúka notebook za cenu 294 eur. Zákazník pri osobnej návšteve predajne však zistil, že notebook stojí v skutočnosti 394 eur.

nekalosúťažné konanie: _____

druh

6. Uveďte, ako môžu osoby, ktorých práva boli nekalou súťažou ohrozené alebo porušené, konať proti rušiteľovi (uveďte aspoň 3 príklady)!

- a) _____
- b) _____
- c) _____

Správne riešenie:

- 1. klamlivá reklama;
- 2. ohrozovanie zdravia a životného prostredia;
- 3. parazitovanie na povesti;
- 4. podplácanie (aktívne);
- 5. klamlivá reklama;
- 6. podaním žaloby na vyslovenie povinnosti zdržať sa nekalosúťažného konania, podaním žaloby na odstránenie chybného stavu, požadovať náhradu škody, požadovať primerané zadosťučinenie v peňažnej forme, vydanie bezdôvodného obohatenia, zverejnenie rozsudku v masovokomunikačných prostriedkoch.

6| Živnostenské podnikanie

Podmienky vykonávania živnostenského podnikania upravuje zákon o živnostenskom podnikaní (č. 455/1991 Zb.). Základným predpokladom na začatie podnikateľskej činnosti pre FO aj PO je získanie **oprávnenia na živnostenské podnikanie**. Novelizáciou zákona o živnostenskom podnikaní bola zrušená koncesovaná živnosť. Kto chce prevádzkovať živnosť, je povinný to ohlásiť živnostenskému úradu miestne príslušnému podľa sídla PO alebo bydliska FO.

Živnosť je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených zákonom. **Živnosťou nie je:**

- napr.: *liečiteľská činnosť; činnosť bánk a peňažných inštitúcií; usporadúvanie hazardných hier; obchod s vojenským materiálom; činnosť pri výkone slobodných povolaní – veterinárnych lekárov, advokátov, audítorov, notárov a pod.,*
- ani činnosť, na vykonávanie ktorej *vydáva povolenie iný orgán*, napr.: *Národná banka Slovenska – činnosť poisťných maklérov; obchodníkov s cennými papiermi; príslušný ústredný orgán – Ministerstvo zdravotníctva SR – obchodovanie s liečivami; alebo ak sa na vykonávanie vyžaduje osobitná licencia* vydávaná Ministerstvom hospodárstva SR,
- ani činnosť, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi, aj keď znaky živnosti má,
- ani predaj nespracovaných alebo spracovaných rastlinných a živočíšnych výrobkov z vlastnej drobnej pestovateľskej produkcie. (Škrinár, Nevolná a spol., 2012)

Živnostenské oprávnenie je úradné oprávnenie prevádzkovať živnosť, vydané živnostenským úradom. Živnosť môžu vykonávať FO alebo PO za predpokladu splnenia podmienok stanovených živnostenským zákonom.

Miesto podnikania

FO alebo PO musia mať k miestu podnikania preukázaný:

- vlastnícky vzťah,
- nájomný vzťah na základe nájomnej zmluvy,
- súhlas vlastníka nehnuteľnosti alebo jej časti so zápisom do katastra nehnuteľností ako miesta podnikania v živnostenskom registri, alebo v obchodnom registri, alebo do inej evidencie podľa osobitného zákona.

Všeobecné podmienky na prevádzkovanie živnosti:

- dosiahnutie veku 18 rokov,
- spôsobilosť na právne úkony,
- bezúhonnosť.

Podmienka **bezúhonnosti** nie je splnená, ak bola osoba, ktorá chce prevádzkovať živnosť, právoplatne odsúdená za trestný čin hospodársky, trestný čin proti majetku alebo iný úmyselný trestný čin, ktorého skutková podstata súvisí s predmetom podnikania. Bezúhonnosť sa teda zisťuje vo vzťahu k predmetu podnikania. Pri živnostenskom podnikaní sa **nevyžaduje** tzv. **nulová tolerancia**. Bezúhonnosť sa preukazuje **výpisom** z registra trestov.

Avšak nulová tolerancia sa vyžaduje pri niektorých slobodných povolaniach, napr.: advokáti; notári; daňoví poradcovia. Pri nich sa bezúhonnosť preukazuje **odpisom** z registra trestov. Podnikateľovi sa ukladá povinnosť prevádzkovať živnosť riadne, poctivo a odborne. Podnikateľ neplní svoju živnosť riadne, poctivo a odborne, ak opakovane dodáva nekvalitný tovar a služby, ktorých vlastnosti nezodpovedajú technickým normám a profesijným zvyklostiam.

Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti:

- odborná spôsobilosť alebo iná spôsobilosť na vykonávanie živnosti (odborná spôsobilosť, t. j. súhrn teoretických vedomostí, praktických schopností a ovládanie technických alebo technologických postupov, ktoré musí spĺňať každý, kto vykonáva napr. remeselné živnosti (Ďurajková, Kopecká, Vargová, 2011).

Živnostenský úrad – v sídle obvodného úradu preveruje údaje na registráciu a zodpovedá za ich správnosť. Taktiež vedie živnostenský register. Doň sa zapisujú všetky zákonom stanovené údaje o podnikateľoch, zodpovedných zástupcoch podnikateľov. Pri právnických osobách vedie údaje o štatutárnych

orgánov a ustanovených zodpovedných zástupcov pre jednotlivé druhy činností. V živnostenskom registri sa evidujú aj prevádzkarne, ktoré podnikateľ zriadil na vykonávanie živnosti.

6.1| Rozdelenie živností

Ohlasovacími živnosťami sú živnosti:

- **remeselné** – podmienkou prevádzkovania živnosti je odborná spôsobilosť získaná vyučením v odbore. Ide o živnosti, ako sú zámočníctvo; nástrojárstvo; kovoobrábanie; opravy karosérií; hodinárstvo;
- **viazané** – okrem všeobecných podmienok musí byť preukázaná aj odborná spôsobilosť. Odborná spôsobilosť je upravená osobitnými predpismi v prílohe zákona (č. 2) alebo ustanovená touto prílohou. Viazanými živnosťami sú napr.: zlievanie drahých kovov; vývoj a výroba zbraní alebo streliva; očná optika; zubná technika; vykonávanie trhacích prác (strelmajster); prevádzkovanie autoškoly; inštruktor autoškoly a iné (zdroj: www.aspi.sk),
- **voľné** – na prevádzkovanie živnosti sa nevyžaduje osobitná odborná spôsobilosť, ale postačuje preukázanie všeobecných podmienok na získanie živnosti.

Živnostenské oprávnenie pri ohlasovacích živnostiach vzniká FO dňom ohlásenia. Ak je v žiadosti uvedený neskorší deň začatia, tak sa živnosť začína týmto dňom. Pri PO vzniká oprávnenie prevádzkovať živnosť dňom zápisu do obchodného registra alebo zápisu zmeny pri zapísanej PO.

PO, ktoré sa nezapisujú do obchodného registra, začínajú živnosť dňom ohlásenia.

Z hľadiska predmetu podnikania rozlišujeme živnosti:

- **obchodné:**
 - a) kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo na účely jeho predaja iným prevádzkovateľom živností (veľkoobchod),
 - b) pohostinská činnosť,
- **výrobné** – podnikateľ môže:

- a) vykonávať súbor činností súvisiacich so zabezpečením výroby finálneho produktu,
- b) zhotovovať stroje, náradia a prípravky určené na výrobu finálneho produktu,
- c) predávať a opravovať výrobky,
- **poskytujúce služby** – poskytuje opravy a údržbu vecí, prepravu osôb a tovaru, iné práce a výkony na uspokojovanie ďalších potrieb. (Škrinár, Nevolná a kol., 2012)

6.2| Zánik živnostenského oprávnenia

Živnostenské oprávnenie zaniká:

- smrťou fyzickej osoby (živnostníka), ak nepokračujú v živnosti dedičia alebo správca dedičstva,
- zánikom právnickej osoby,
- uplynutím času, ak bolo živnostenské oprávnenie vydané na určitý čas,
- rozhodnutím živnostenského úradu o zrušení živnostenského oprávnenia,
- ak to ustanoví osobitný zákon,
- uplynutím lehoty povoleného prechodného alebo trvalého pobytu podnikateľa alebo jeho zrušením,
- dňom uvedeným v oznámení o ukončení podnikania.

Podnikateľ môže oznámiť miestne príslušnému živnostenskému úradu pozastavenie prevádzkovania živnosti. Po pozastavení prevádzkovania živnosti podnikateľ nadobudne živnostenské oprávnenie uplynutím doby pozastavenia prevádzkovania živnosti. Pozastavenie živnosti nemôže trvať kratšie ako 6 mesiacov a dlhšie ako 3 roky.

AKTIVITA č. 4

Názov: Test

Cieľ: Opakovanie učiva z prebratej témy *živnostenské podnikanie*.

Kľúčové kompetencie: informačné, komunikačné, kognitívne – riešenie problémov, logické myslenie

Pomôcky: pracovné listy pre žiakov, pero (*poznámka autorky:* príp. využiť interaktívnu tabuľu)

Práca v triede: individuálna

Čas: 15 minút

Zadanie: Pozorne si prečítajte jednotlivé zadania. Do tabuľky doplňte požadované údaje, v ďalších úlohách vyberte správne odpovede a na záver uveďte, aké sú výhody a nevýhody, ak sa niekto rozhodne pre živnostenské podnikanie.

Postup: Žiakom rozdáme pripravené pracovné listy (*poznámka autorky:* v prípade, že chceme pracovné listy použiť aj v iných triedach, odporúčame rozdať žiakom aj čisté papiere, na ktoré budú odpovedať). Žiaci pracujú 15 minút. Po uplynutí času so žiakmi skontrolujeme správne odpovede (*poznámka autorky:* spôsob kontroly ostáva na učiteľovi).

Reflexia: Ako sa mi pracovalo? Koľko mám správnych odpovedí? Čo som zisťil? Postačil mi časový limit? Bola niektorá úloha náročnejšia? Ktorá a prečo?

Záver: Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov.

Živnostenské podnikanie:

Úloha č. 1

Doplňte údaje:

	Živnostenské podnikanie (Živnosť)
Právna úprava	
Minimálne základné imanie	
Minimálny vklad spoločníka	
Počet spoločníkov	
Riadenie podniku	
Ručenie podniku	
Rozdelenie zisku	
Rezervný fond	
Účtovníctvo	

Úloha č. 2

Ktoré z nasledujúcich živností patria medzi živnosti remeselné?

(vyberte správne odpovede)

- a) lekárske a zdravotnícke služby
- b) zámočníctvo
- c) inštalatér
- d) kaderníctvo
- e) podomový obchod
- f) opravy áut

správne odpovede

Úloha č. 3

Ktoré z nasledujúcich živností patria medzi živnosti viazané?

(vyberte správne odpovede)

- a) prevádzkovanie autoškoly
- b) zlatník a klenotník
- c) masérské služby
- d) oprava dáždnikov a slnečníkov
- e) bezpečnostný technik
- f) fotografické služby

správne odpovede

Úloha č. 4

Ktoré z nasledujúcich živností patria medzi živnosti voľné?

(vyberte správne odpovede)

- a) horská vodcovská služba
- b) očná optika
- c) výroba sviečok
- d) brúsenie nožov, nožníc a nástrojov
- e) vykonávanie trhacích prác
- f) prevádzkovanie autoumyvárne

správne odpovede

Úloha č. 5

Uvedte, čo patrí k výhodám a nevýhodám živnostenského podnikania.

(uvedte aspoň 4 príklady)

Výhody živnostenského podnikania:

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

Nevýhody živnostenského podnikania:

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

Správne riešenie:

1. riešenie je súčasťou prílohy;

2. b, d, f;

3. a, c, e;

4. c, d, f;

5. výhody: *potreba pomerne malého kapitálu; podnikateľ sa môže rýchlo rozhodovať, nikomu nie je zodpovedný, nepotrebuje súhlas iného; môže využiť momentálnu situáciu na trhu; nemusí sa s nikým deliť o zisk; silná motivácia; možnosť vedenia účtovníctva v sústave jednoduchého účtovníctva;*

nevýhody: *ručí celým svojím majetkom; výška kapitálu je spravidla malá; možnosť získať len pomerne malý úver; ťažkosti s riadením (podnikateľ musí vykonávať všetky funkcie manažmentu); neprekonateľné časové problémy; problémy pri pokračovaní v podnikaní v prípade choroby alebo smrti podnikateľa.*

7| Obchodné spoločnosti

Rozlišujeme 4 **formy** obchodných spoločností:

- verejná obchodná spoločnosť,
- komanditná spoločnosť,
- spoločnosť s ručením obmedzeným,
- akciová spoločnosť.

Obchodné spoločnosti **delíme** na:

- osobné spoločnosti,
- kapitálové spoločnosti.

Osobné spoločnosti – patria k nim verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť. Pre osobné spoločnosti je charakteristická osobná účasť spoločníkov na podnikaní spoločnosti, z ktorej vyplýva možnosť každého zo spoločníkov podieľať sa na obchodnom vedení spoločnosti a konať menom spoločnosti. Nevytvárajú si povinne základné imanie a vklady spoločníkov do spoločnosti sú možné, ale nie povinné. Povinne si nevytvárajú ani rezervný fond. Za záväzky spoločnosti ručia spoločníci spoločne a nerozdielne celým svojím majetkom.

Kapitálové spoločnosti – patria k nim spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť. Pre kapitálové spoločnosti je charakteristická majetková účasť spoločníkov na podnikaní. Spoločníci nie sú povinní osobne sa zúčastňovať na riadení spoločnosti. Do spoločnosti sú povinní vložiť majetkový vklad. Povinne si vytvárajú základné imanie a aj rezervný fond. Za záväzky spoločnosti ručia len v obmedzenom rozsahu.

Niekedy sa stretávame aj s takým delením, že *k osobným a kapitálovým spoločnostiam* sa priradujú spoločnosti **zmiešané**. Pri takomto delení *k osobným spoločnostiam* zaraďujeme len *verejnú obchodnú spoločnosť*. *Ku kapitálovým* potom zaraďujeme *akciovú spoločnosť* a *k zmiešaným* komanditnú spoločnosť. Spoločnosť s ručením obmedzeným patrí k spoločnostiam **kapitálovým** alebo **k zmiešaným**.

Zmiešané spoločnosti – vykazujú znaky osobných aj kapitálových spoločností. Je pre ne typické, že niektorí spoločníci sa osobne zúčastňujú na podnikaní spoločnosti a za záväzky spoločnosti ručia spoločne a nerozdielne celým svojím majetkom. Niektorí spoločníci sa osobne nezúčastňujú na podnikaní spoločnosti, ale do spoločnosti vkladajú vklad a za záväzky spoločnosti ručia len v obmedzenom rozsahu

7.1| Založenie spoločnosti a vznik obchodnej spoločnosti

Zakladateľmi obchodnej spoločnosti môžu byť FO, ako aj PO.

Obchodná spoločnosť vzniká v dvoch etapách:

- založenie spoločnosti,
- vznik spoločnosti.

Založenie obchodnej spoločnosti

Obchodnú spoločnosť možno založiť **spoločenskou zmluvou, zakladateľskou zmluvou** alebo **zakladateľskou listinou**.

Spoločenskou zmluvou sa zakladá **verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným s viacerými osobami**.

Zakladateľskou zmluvou sa zakladá **akciová spoločnosť**. V prípade, že obchodnú spoločnosť zakladá 1 osoba, tak sa obchodná spoločnosť zakladá **zakladateľskou listinou**. Musí obsahovať všetky podstatné časti ako spoločenská alebo zakladateľská zmluva.

Zmluva alebo listina **musia mať písomnú formu**. Podpisujú ju všetci zakladatelia. Pravosť ich podpisov musí byť osvedčená. V prípade akciovej spoločnosti sa zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina vyhotovujú formou notárskej zápisnice o právnom úkone.

Spoločnosť môže byť založená na **dobu určitú** alebo na **dobu neurčitú**. Ak pri založení obchodnej spoločnosti nie je výslovne určené, že sa zakladá na dobu určitú, platí, že sa zakladá na dobu neurčitú.

Vznik obchodnej spoločnosti

Spoločnosť vzniká dňom, ku ktorému bola zapísaná do obchodného registra. Dňom zápisu nadobúda spoločnosť právnu subjektivitu. Návrh na zápis do obchodného registra sa musí podať do 90 dní od založenia spoločnosti alebo od doručenia živnostenského oprávnenia alebo iného podnikateľského

oprávnenia. Návrh na zápis podpisujú a podávajú pri verejnej obchodnej spoločnosti a pri komanditnej spoločnosti všetci spoločníci. Pri spoločnosti s ručením obmedzeným všetci konatelia a pri akciovej spoločnosti všetci členovia predstavenstva. Oprávnená osoba môže byť zastúpená inou osobou na základe plnomocenstva (napríklad advokátom). Pravosť podpisov na návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra musí byť osvedčená. Pri zastúpení na základe plnomocenstva musí byť osvedčená pravosť podpisu splnomocniteľa.

Po splnení všetkých podmienok *registrový súd* príslušný podľa sídla spoločnosti vykoná zápis spoločnosti do obchodného registra v lehote do 5 pracovných dní od podania návrhu na zápis.

Pri vzniku, zmene, zrušení alebo zániku obchodnej spoločnosti sa vyžaduje písomná forma. (Škrinár, Nevolná a kol., 2012)

Konanie v mene spoločnosti pred jej vznikom

Medzi založením a vznikom spoločnosti, teda v čase, keď založená spoločnosť ešte neexistuje ako subjekt práva, je potrebné robiť právne úkony, ktoré smerujú k vzniku spoločnosti a k príprave jej budúcej činnosti (napr. uzavrieť nájomnú zmluvu na užívanie nehnuteľnosti, ktorá bude sídlom spoločnosti). Osoby, ktoré konajú v mene spoločnosti pred jej vznikom, sú z tohto konania zaviazané ***spoločne a nerozdielne***.

7.2| Zrušenie a zánik obchodnej spoločnosti

Zrušenie obchodnej spoločnosti – právna skutočnosť, ktorá smeruje k ukončeniu existencie spoločnosti.

Spoločnosť sa zrušuje:

- uplynutím času, na ktorý bola založená,
- rozhodnutím súdu,
- rozhodnutím spoločníkov alebo orgánu spoločnosti,
- z iného dôvodu, ak tak ustanovuje osobitný zákon.

Súd rozhodne o zrušení spoločnosti, ak:

- spoločnosť stratí oprávnenie na podnikanie,
- spoločnosť poruší povinnosť vytvoriť si rezervný fond, resp. doplniť si ho v zmysle zákona,

- spoločnosť nesplnila povinnosť uložiť do zbierky listín individuálnu účtovnú závierku za najmenej dve účtovné obdobia nasledujúce po sebe,
- zaniknú predpoklady ustanovené zákonom na vznik spoločnosti,
- a iné.

Spoločnosť možno zrušiť *bez likvidácie* (zlúčenie, splynutie, rozdelenie ap.) alebo *s likvidáciou* (v prípade, ak celé imanie neprešlo na právneho nástupcu spoločnosti, vykoná sa likvidácia spoločnosti, ak zákon neustanovuje inak). **Zánik obchodnej spoločnosti** – ukončenie právnej existencie spoločnosti. Spoločnosť zaniká a stráca právnu subjektivitu *ku dňu výmazu* z obchodného registra, pokiaľ zákon neustanovuje inak. Na rozhodovanie o výmaze spoločnosti je príslušný **registrový súd v mieste sídla spoločnosti**. (Škrinár, Nevolná a kol., 2012)

7.3| Verejná obchodná spoločnosť

Je typickou *osobnou spoločnosťou*, v ktorej podnikajú najmenej dve osoby pod spoločným obchodným menom a ručia za záväzky spoločnosti spoločne a nerozdielne celým svojím obchodným aj neobchodným majetkom. Spoločnosť sa zakladá len za účelom podnikania. Spoločník nie je povinný vložiť do spoločnosti vklad. Zakladá sa *spoločenskou zmluvou*. Podpisujú ju všetci spoločníci a pravosť podpisov musí byť osvedčená. Zmluva musí mať písomnú formu. Musí obsahovať:

- obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla PO alebo mena a bydliska FO,
- predmet podnikania.

Keďže je právnickou osobou, obchodné meno musí obsahovať dodatok označujúci právnu formu („verejná obchodná spoločnosť“; „ver. obch. spol.“; „v. o. s.“). Ak obchodné meno obsahuje priezvisko aspoň jedného zo spoločníkov, postačí dodatok „a spol.“ Zmluva môže obsahovať aj také časti, ktoré bližšie upravujú organizáciu činnosti spoločnosti a právne postavenie spoločníkov. Verejná obchodná spoločnosť vzniká a právnu subjektivitu nadobúda *zápisom do obchodného registra*. Návrh na zápis do obchodného registra podávajú a podpisujú všetci spoločníci.

Podiel na zisku

Ak spoločenská zmluva neurčuje inak, zisk určený na rozdelenie sa delí medzi spoločníkov rovným dielom.

V prípade, že zisk sa delí rovným dielom, tak tí spoločníci, ktorí vložili do spoločnosti vklad, majú nárok na úroky z hodnoty svojho splateného vkladu. Výšku úrokov si spoločníci môžu určiť v spoločenskej zmluve, inak im prislúchajú úroky v zmysle zákona.

Pri vyplácaní sa najprv vyplatia úroky a až potom sa vypláca podiel na zisku, ktorý bol určený na rozdelenie. Spoločníci majú nárok aj na *vyrovňavací podiel*, ako aj na podiel *na likvidačnom zostatku*.

Vedenie spoločnosti

Na vedenie spoločnosti je oprávnený *každý spoločník*, a to v rámci zásad, ktoré si medzi sebou dohodnú v spoločenskej zmluve.

Spoločníci môžu v spoločenskej zmluve poveriť vedením spoločnosti čiastočne alebo úplne 1 alebo viacerých spoločníkov. Pri vedení je poverený spoločník povinný sa riadiť rozhodnutím väčšiny hlasov spoločníkov.

Právo na informácie

Spoločníci, ktorí poverili riadením spoločnosti 1 alebo viacerých spoločníkov, stratili právo na obchodné vedenie spoločnosti, ale majú právo žiadať od povereného spoločníka *informácie* o všetkých záležitostiach spoločnosti. Každý spoločník má právo nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti.

Konanie v mene spoločnosti

Konať v mene spoločnosti má právo *každý zo spoločníkov*, ak v spoločenskej zmluve nie je upravené inak.

Ručenie za záväzky spoločnosti

Spoločnosť sama zodpovedá za záväzky, ktoré prevzala, a to celým svojím majetkom. Až keď majetok spoločnosti nestačí na pokrytie jej záväzkov, tak až potom nastupuje ručenie spoločníkov.

Spoločníci ručia za záväzky spoločnosti všetkým svojím majetkom spoločne a nerozdielne.

Osobná účasť na spoločnosti

Základnou povinnosťou spoločníkov je povinnosť *osobnej účasti* na spoločnosti. Aké konkrétne činnosti budú spoločníci vykonávať a akým spôsobom budú pri tom spolupracovať, upravuje spravidla spoločenská zmluva.

Zákaz konkurencie

Spoločník verejnej obchodnej spoločnosti nesmie bez dovolenia ostatných spoločníkov podnikáť v predmete podnikania spoločnosti, a to ani v prospech tretej osoby. Spoločenská zmluva môže obsahovať aj inú úpravu, dokonca môže zákaz konkurencie vylúčiť.

Majetkové povinnosti

Spoločníci zo zákona nemajú vkladovú povinnosť. Avšak v prípade, že sa spoločníci v spoločenskej zmluve zaviazali na poskytnutie vkladu, tak spoločník je povinný svoj vklad splatiť v lehote stanovenej v spoločenskej zmluve. Ak lehota nebola stanovená, tak je povinný ho splatiť bez zbytočného odkladu po vzniku spoločnosti. Peňažné a nepenažné vklady spoločníkov sa stávajú majetkom spoločnosti. Ak je spoločník so splácaním svojho vkladu v omeškaní, tak je povinný platiť úrok z omeškania vo výške 20 % z dlžnej sumy, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. Ďalšou povinnosťou spoločníka je jeho povinnosť podieľať sa na úhrade straty spoločnosti. Uvedený podiel môže byť stanovený v spoločenskej zmluve. Ak spoločenská zmluva neurčuje inak, tak stratu zistenú ročnou účtovnou závierkou znášajú spoločníci rovným dielom.

Zrušenie a zánik verejnej obchodnej spoločnosti

Verejnú obchodnú spoločnosť možno zrušiť z nasledovných dôvodov:

- smrťou jedného zo spoločníkov, pokiaľ nepokračuje dedič a v spoločnosti zostanú aspoň 2 ďalší spoločníci,
- zánikom právnickej osoby, ktorá bola spoločníkom,
- ak bola zmluva uzavretá na dobu neurčitú, výpoveďou spoločníka najneskôr 6 mesiacov pred uplynutím kalendárneho roka, ak spoločenská zmluva neurčuje inak,
- rozhodnutím súdu na návrh spoločníka v prípade, ak niektorý zo spoločníkov porušil podstatným spôsobom spoločenskú zmluvu,
- a iné.

Spoločnosť môže byť zrušená *bez likvidácie* alebo *s likvidáciou*. Zaniká *výmazom* z obchodného registra.

7.4| Komanditná spoločnosť

Zvykne sa zaraďovať medzi *osobné spoločnosti*, ale objavujú sa v nej aj prvky kapitálovej spoločnosti (v podobe komanditistov). Spoločnosť je PO, v ktorej musia byť združené najmenej 2 osoby s odlišným právnym postavením. Najmenej 1 spoločník musí mať postavenie *komplementára*, ktorý ručí za záväzky spoločnosti *celým svojím majetkom*.

Komplementár je nositeľom osobných znakov spoločnosti *a je oprávnený na obchodné vedenie spoločnosti a na konanie v mene spoločnosti*.

Najmenej 1 spoločník musí mať postavenie *komanditistu*.

Ten ručí za záväzky spoločnosti obmedzene – do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Komanditista je nositeľom kapitálových znakov spoločnosti a nie je oprávnený na obchodné vedenie spoločnosti a nie je oprávnený konať v mene spoločnosti.

Spoločnosť môže byť založená len za účelom podnikania.

Založenie a vznik komanditnej spoločnosti

Spoločníkmi môžu byť FO aj PO. Komplementár z dôvodu neobmedzeného ručenia za záväzky spoločnosti nemôže byť zároveň komplementárom v inej komanditnej spoločnosti alebo spoločníkom vo verejnej obchodnej spoločnosti. Spoločnosť sa zakladá *spoločenskou zmluvou*. Podpisujú ju všetci spoločníci. Pravosť podpisov musí byť osvedčená.

Zmluva musí mať *písomnú formu* a musí obsahovať tieto časti:

- obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla PO alebo mena a bydliska FO,
- výšku vkladu komanditistu,
- určenie, ktorí zo spoločníkov sú komplementári a ktorí komanditisti; pri komplementároch sa uvádza aj rodné číslo FO alebo identifikačné číslo PO, ak bolo pridelené; pri zahraničnej FO sa uvádza dátum narodenia, ak nebolo rodné číslo pridelené,
- premet podnikania.

Vzhľadom na to, že komanditná spoločnosť je PO, musí jej obchodné meno obsahovať dodatok, ktorý označuje jej právnu formu – „komanditná spoločnosť“; „kom. spol.“; „k. s.“

Súčasťou obchodného mena môže byť meno komplementára a aj meno komanditistu. V takomto prípade komanditista ručí za záväzky spoločnosti rovnako ako komplementár. Okrem uvedených častí môže spoločenská zmluva obsahovať aj také časti, ktoré bližšie upravujú organizáciu činnosti spoločnosti a právne postavenie jej spoločníkov.

Komanditná spoločnosť **vzniká** a právnu subjektivitu nadobúda **dňom zápisu do obchodného registra**. Návrh na zápis podávajú a podpisujú všetci spoločníci.

Postavenie spoločníkov v komanditnej spoločnosti

Komplementári majú obdobné právne postavenie ako spoločníci vo verejnej obchodnej spoločnosti. Čiže na práva a povinnosti komplementárov sa vzťahujú ustanovenia o verejnej obchodnej spoločnosti.

Podiel na zisku

Právo naň majú komplementári aj komanditisti.

Zisk sa rozdelí na dve časti, na časť, ktorá prináleží komanditistom, a na časť, ktorá prislúcha komplementárom. Pomer tohto rozdelenia je určený v spoločenskej zmluve. Ak v spoločenskej zmluve nie je pomer upravený, tak zisk sa rozdelí medzi komanditistov a komplementárov na polovicu.

Komplementári si svoju časť zisku rozdelia **rovným dielom** a **komanditisti** si časť, ktorá im prináleží, rozdelia **podľa výšky splatených vkladov**, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. Spoločníci majú právo aj na **vyrovňavací podiel**, ako aj na **podiel na likvidačnom zostatku**.

Z likvidačného zostatku sa spoločníkovi vyplatí najprv hodnota splateného vkladu, ktorý vložil do spoločnosti. Zvyšok likvidačného zostatku sa rozdelí medzi spoločníkov podobne ako zisk. Ak likvidačný zostatok nestačí na vrátenie všetkých splatených vkladov, tak prednostné právo na vrátenie vkladov majú **komanditisti**.

V prípade, že likvidačný zostatok nepokrýva ani hodnoty splatených vkladov komanditistov, tak sa rozdelí medzi spoločníkov rovnako ako zisk. Osobitným právom spoločníka je **právo previesť podiel**.

Riadenie spoločnosti

Viesť (riadiť) spoločnosť majú právo *len komplementári*. V spoločenskej zmluve sa môžu spoločníci dohodnúť, že spoločnosť bude obchodne viesť iba jeden alebo viacerí z nich. V niektorých ďalších záležitostiach, ako sú napr. rozhodovanie o rozdelení zisku, o zrušení spoločnosti, schvaľovanie účtovnej závierky a pod. rozhodujú komplementári spolu s komanditistami hlasovaním (väčšina), ak sa v spoločenskej zmluve nedohodli inak.

Komanditisti majú právo nahliadať do účtovných kníh, účtovných dokladov spoločnosti a majú právo aj na vydanie rovnopisu ročnej účtovnej závierky.

Konanie v mene spoločnosti

Konať v mene spoločnosti majú *komplementári* (sú štatutárnym orgánom spoločnosti). V prípade, že je štatutárnym orgánom PO, funkciu štatutárneho orgánu vykonáva jej štatutárny orgán. V spoločenskej zmluve sa môžu dohodnúť, že funkciu štatutárneho orgánu budú vykonávať len niektorí komplementári alebo len 1. V prípade, že zo spoločenskej zmluvy nevyplýva niečo iné, tak platí, že každý komplementár je oprávnený konať za spoločnosť samostatne. Komanditista môže konať v mene spoločnosti len na základe písomného plnomocenstva, alebo ak mu bola udelená prokúra.

Ručenie za záväzky spoločnosti

V prvom rade platí, že spoločnosť zodpovedá za svoje záväzky sama. Až následne, keď majetok spoločnosti nestačí na pokrytie záväzkov, nastupuje ručenie spoločníkov. *Komplementári* ručia za záväzky spoločnosti spoločne a nerozdielne *celým svojím majetkom*. *Komanditisti* ručia za záväzky spoločnosti *do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri*.

Vkladová povinnosť

Komanditista je povinný vložiť do spoločnosti vklad vo výške určenej spoločenskou zmluvou, najmenej vo výške **250 €**. Vklad je komanditista povinný vložiť bez zbytočného odkladu po vzniku spoločnosti a v prípade, že do spoločnosti vstúpi až po jej vzniku, tak bez zbytočného odkladu po vzniku svojej účasti, ak v spoločenskej zmluve nie je lehota na splatenie vkladu určená. Spoločenská zmluva môže upraviť vkladovú povinnosť aj pre komplementárov.

Zákaz konkurencie

Zákaz konkurencie sa v komanditnej spoločnosti vzťahuje len na *komplementárov* (v rovnakom rozsahu ako na spoločníkov vo v. o. s.). Spoločenská zmluva však môže otázku zákazu konkurencie upraviť aj inak (napr. zákaz konkurencie viazať aj na komanditistov; zákaz konkurencie vylúčiť aj u komplementárov a iné modifikácie).

Osobná účasť na spoločnosti

V komanditnej spoločnosti sa povinnosť osobnej účasti na spoločnosti vzťahuje na *komplementárov* (Škrinár, Nevolná, 2012).

Zrušenie a zánik komanditnej spoločnosti

Zániku spoločnosti predchádza jej zrušenie *s likvidáciou* alebo *bez likvidácie*. *Dôvodom zrušenia komanditnej spoločnosti nie je:*

- smrť komanditistu,
- strata alebo obmedzenie spôsobilosti komanditistu na právne úkony,
- zánik PO, ktorá je komanditistom,
- vyhlásenie konkurzu na majetok komanditistu alebo zamietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku.

V prípade zániku účasti všetkých komanditistov v spoločnosti vzniká dôvod na jej zrušenie rozhodnutím súdu. Ak zanikne účasť všetkých komanditistov, môžu sa komplementári dohodnúť, že sa komanditná spoločnosť mení bez likvidácie na *verejnú obchodnú spoločnosť*.

Pri zrušení spoločnosti s likvidáciou majú spoločníci nárok na podiel *na likvidačnom zostatku*. Každý zo spoločníkov má nárok na vrátenie hodnoty splateného vkladu. Pokiaľ likvidačný zostatok nestačí na toto vrátenie, majú prednostné právo na vrátenie komanditisti. Zvyšok likvidačného zostatku, ktorý zostal po vrátení hodnoty vkladov, sa rozdelí medzi spoločníkov podľa rovnakých zásad ako zisk. Spoločenská zmluva môže určiť iný spôsob rozdelenia likvidačného zostatku medzi spoločníkov (zdroj: www.aspi.sk).

Komanditná spoločnosť *zaniká dňom výmazu z obchodného registra*.

7.5| Spoločnosť s ručením obmedzeným

Je *najčastejšie* využívaná forma obchodnej spoločnosti na Slovensku. Patrí medzi *kapitálové* spoločnosti, ale vykazuje *aj prvky osobných spoločností* (a to tým, že počet spoločníkov je obmedzený, aby sa zabezpečila ich účasť na osobnom riadení spoločnosti; prevoditeľnosť obchodných podielov je obmedzená; síce v obmedzenom rozsahu, ale predsa existuje ručenie spoločníkov a iné).

Spoločnosť s ručením obmedzeným môže založiť aj 1 či už FO alebo PO a môže mať najviac 50 spoločníkov. Môže byť založená za účelom podnikania, ale aj za iným účelom (napr. charitatívne organizácie).

Povinne si vytvára základné imanie, ktorým je *aspoň 5 000 eur a povinne si vytvára aj orgány*, ktoré vyjadrujú jej vôľu. Spoločník je povinný vložiť vklad do spoločnosti a musí to byť *aspoň 750 eur*. Na založení spoločnosti sa môže každý spoločník zúčastniť iba jedným vkladom. Jeho výška môže byť pre jednotlivých spoločníkov stanovená aj inak, musí byť však vyjadrená kladným celým číslom, ak osobitný zákon neustanovuje inak. *Spoločník ručí* za záväzky spoločnosti *do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri*.

Spoločnosť s ručením obmedzeným si *povinne vytvára rezervný fond*. Keďže je PO, tak jej obchodné meno musí obsahovať dodatok označujúci právnu formu, a to „spoločnosť s ručením obmedzeným“; „spol. s r. o.“ alebo „s. r. o.“

Založenie a vznik spoločnosti

Spoločnosť môže založiť FO aj PO. Založiť ju môže 1 zakladateľ. Jediným zakladateľom môže byť aj FO. Spoločnosť sa zakladá *spoločenskou zmluvou*. V prípade, že je zakladateľom iba jedna osoba, tak sa zakladá *zakladateľskou listinou*. Zmluva alebo listina musia mať *písomnú formu*, podpisujú ju všetci spoločníci a ich podpisy musia byť osvedčené. Zakladateľská listina musí obsahovať rovnaké časti ako spoločenská zmluva. *Podľa Obchodného zákonníka musí spoločenská zmluva obsahovať:*

- obchodné meno a sídlo spoločnosti,
 - predmet podnikania, ak sa spoločnosť zakladá za účelom podnikania.
- V prípade, že je založená za iným účelom, tak sa uvedie predmet činnosti,

- určenie spoločníkov, uvedenie názvu a sídla PO alebo mena a bydliska FO,
- výška základného imania a výška vkladu každého spoločníka, výška splatených vkladov pri založení spoločnosti, spôsob a lehota splácania vkladu. Pri nepeňažných vkladoch ich predmet a určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava ako vklad spoločníka, ku ktorému sa zaviazal,
- mená, bydliská a rodné čísla prvých konateľov. Spôsob, akým konajú v mene spoločnosti, pri zahraničnej FO sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené,
- určenie správcu vkladov,
- ak sa zriaďuje dozorná rada, tak sa uvádzajú mená, bydliská a rodné čísla členov prvej dozornej rady, pri zahraničnej FO sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené,
- ak si spoločnosť pri svojom vzniku vytvára rezervný fond, tak sa uvedie výška rezervného fondu, výška, do ktorej je spoločnosť povinná rezervný fond dopĺňať, a spôsob jeho dopĺňania,
- výhody poskytnuté osobám, ktoré sa podieľajú na jej založení alebo na činnostiach smerujúcich k nadobudnutiu oprávnenia na jej činnosť,
- predpokladané náklady spoločnosti súvisiace so založením a vznikom spoločnosti (napr. súdny poplatok za návrh na zápis do obchodného registra, poplatky za vydanie podnikateľského oprávnenia a pod.),
- ďalšie údaje, ak to ustanovuje zákon.

Obchodný zákonník umožňuje spoločníkom podľa vlastných predstáv si upraviť v spoločenskej zmluve alebo zakladateľskej listine vnútorné vzťahy spoločnosti a právne postavenie jej spoločníkov (napríklad upraviť výšku obchodného podielu, jeho prevod, vylúčenie prechodu a rozdelenia obchodného podielu, podiel na zisku, podrobnosti o zvyšovaní a znižovaní základného imania a pod.). Spoločenská zmluva môže určiť, že spoločnosť vydá *stanovy*. Tie upravujú vnútornú organizáciu spoločnosti a podrobnejšie upravujú niektoré záležitosti obsiahnuté v spoločenskej zmluve.

Na každý peňažný vklad sa musí pred podaním návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra splatiť najmenej 30 %. Nepeňažný vklad musí byť splatený v plnom rozsahu ešte pred zápisom do obchodného registra.

Celková hodnota splatených peňažných vkladov spolu s hodnotou odovzdaných nepeňažných vkladov musí byť aspoň 50 % zo zákonom ustanovenej

minimálnej výšky základného imania. V prípade, že spoločnosť zakladá iba 1 zakladateľ, spoločnosť môže byť zapísaná do obchodného registra len vtedy, ak je v plnej výške splatené základné imanie. Návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra podávajú všetci konatelia spoločnosti a aj ju všetci konatelia podpisujú.

Spoločnosť s ručením obmedzeným vzniká a nadobúda právnu subjektivitu zápisom do obchodného registra.

Práva spoločníkov v spoločnosti

Spoločníci v spoločnosti s ručením obmedzeným majú tieto majetkové práva:

- právo na podiel zo zisku,
- právo na vyrovnávací podiel,
- právo na podiel na likvidačnom zostatku,
- a iné.

Základnými nemajetkovými právami spoločníka sú:

- právo podieľať sa na riadení spoločnosti a kontrole jej činnosti,
- právo podať žalobu v mene spoločnosti,
- právo na informácie,
- právo ochrany minority (právo požiadať o zvolanie valného zhromaždenia).

Povinnosti spoločníkov v spoločnosti:

- vkladová povinnosť,
- príplatková povinnosť,
- povinnosť zdržať sa zákazu konkurencie,
- povinnosť ručiť za záväzky spoločnosti.

Obchodný podiel v spoločnosti

Obchodný podiel je charakterizovaný v Obchodnom zákonníku ako práva a povinnosti spoločníka a im zodpovedajúca účasť na spoločnosti. Ak spoločenská zmluva neurčuje inak, tak výška obchodného podielu sa určuje podľa pomeru vkladu spoločníka k základnému imaniu spoločnosti. Každý spoločník má len 1 obchodný podiel.

Rezervný fond spoločnosti s ručením obmedzeným

Rezervný fond predstavuje zdroj spoločnosti, ktorý slúži na pokrytie strát počas nepriaznivých finančných dôsledkov jej podnikateľskej činnosti. Keďže

rezervný fond si povinne vytvárajú **kapitálové spoločnosti** a spoločnosť s ručením obmedzeným k nim patrí, tak je tiež **povinná si ho vytvárať**. V porovnaní s akciovou spoločnosťou si ho nemusí vytvárať už pri svojom vzniku. Uvedená povinnosť jej vzniká až z čistého zisku vykázaného v riadnej účtovnej závierke za rok, v ktorom zisk po prvýkrát vytvorí, a to vo výške najmenej 5 % z čistého zisku, nie viac ako 10 % základného imania.

Časť tvorby rezervného fondu, jeho výšku či spôsob dopĺňania určuje spoločenská zmluva v súlade s pravidlami, ktoré určuje Obchodný zákonník.

O použití rezervného fondu rozhodujú **konatelia**. Každoročne je spoločnosť povinná rezervný fond dopĺňať o sumu určenú v spoločenskej zmluve alebo v stanovách, najmenej vo výške 5 % z čistého zisku vyčísleného v ročnej účtovnej závierke, a to až po dosiahnutie výšky rezervného fondu určenej v spoločenskej zmluve alebo v stanovách, najmenej do výšky 10 % základného imania. (Škrinár, Nevolná, 2012)

Orgány spoločnosti s ručením obmedzeným

Povinné orgány spoločnosti: **valné zhromaždenie** a **konatelia**. Môže si zriadiť **dozornú radu**, prípadne ďalšie orgány, ktoré sú určené v spoločenskej zmluve. **Valné zhromaždenie** je **najvyšším orgánom** spoločnosti. V ňom sa vykonávajú práva spoločníkov týkajúce sa riadenia spoločnosti a kontroly jej činnosti. Pôsobnosť valného zhromaždenia je stanovená zákonom a nemôže sa spoločenskou zmluvou alebo stanovami obmedziť. Môžu ju len rozšíriť.

Do pôsobnosti valného zhromaždenia patrí:

- schvaľovanie konania, ktoré urobili osoby konajúce v mene spoločnosti pred jej vznikom, valné zhromaždenie ich schvaľuje do 3 mesiacov od vzniku spoločnosti,
- schvaľovanie riadnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej závierky,
- rozhodovanie o rozdelení zisku,
- v prípade strát rozhodovanie o úhrade strát (napr. uložením príplatkovej povinnosti spoločníkom, ak príplatkovú povinnosť upravuje spoločenská zmluva a pod.),
- schvaľovanie stanov a ich zmien, ak zákon neustanovuje inak,
- rozhodovanie o zvýšení alebo znížení základného imania,
- rozhodovanie o nepeňažnom vklade,

- vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie konateľov,
- vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie členov dozornej rady,
- rozhodovanie o zrušení spoločnosti alebo o zmene právnej formy, ak to spoločenská zmluva pripúšťa,
- vylúčenie spoločníka,
- a iné.

Ak má spoločnosť 1 spoločníka, tak pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva tento spoločník. Jeho rozhodnutie pri výkone pôsobnosti valného zhromaždenia musí mať písomnú formu a musí ho podpísať, ak Obchodný zákonník neustanovuje inak. Na rokovaní valného zhromaždenia majú právo zúčastniť sa všetci spoločníci. Môžu sa zúčastniť osobne alebo prostredníctvom zástupcu, ktorého splnomocnia na základe písomného plnomocenstva. Splnomocnencom nemôže byť konateľ alebo člen dozornej rady.

Valné zhromaždenie je uznášaniaschopné, ak sú prítomní spoločníci, ktorí majú aspoň polovicu všetkých hlasov. Spoločenská zmluva môže schopnosť uznášania sa upraviť aj inak (napr. môže znížiť počet hlasov potrebných pre uznášaniaschopnosť). Počet hlasov každého spoločníka sa určuje pomerom hodnoty jeho vkladu k výške základného imania. Spoločenská zmluva môže určiť aj iný počet hlasov. Valné zhromaždenie rozhoduje *prostou väčšinou* hlasov prítomných spoločníkov. Spoločenská zmluva nemôže stanoviť nižší počet hlasov, počet hlasov môže len sprísiť. Tzv. *kvalifikovaná väčšina*, teda *dvojtretinová väčšina* všetkých spoločníkov je potrebná pri zásadných rozhodnutiach valného zhromaždenia (napr. schválenie stanov spoločnosti, zmena spoločenskej zmluvy, zrušenie alebo zmena právnej formy spoločnosti a pod.). Spoločenská zmluva môže určiť vyšší počet hlasov potrebných na prijatie týchto rozhodnutí.

Valné zhromaždenie *zvolávajú konatelia* najmenej raz za rok. Lehota na zvolávanie môže byť aj kratšia, ak je tak ustanovené v spoločenskej zmluve alebo v stanovách. Konatelia môžu zvolať valné zhromaždenia aj za výnimočných okolností (napr. o zvolanie požiada niektorý zo spoločníkov, ktorého vklad dosahuje 10 % základného imania). Právo zvolať valné zhromaždenie má aj *dozorná rada*, a to v prípade, ak to vyžadujú záujmy spoločnosti.

Konatelia sú štatutárnym orgánom spoločnosti. Konajú v mene spoločnosti navonok. Podieľajú sa aj na obchodnom vedení spoločnosti, a to v otázkach, ktoré nie sú Obchodným zákonníkom alebo spoločenskou zmluvou zverené

valnému zhromaždeniu. Ich povinnosťou je zabezpečiť aj riadne vedenie predpísanej evidencie a účtovníctva. Majú povinnosť viesť zoznam spoločníkov a povinnosť informovať spoločníkov o záležitostiach spoločnosti. Majú povinnosť zvolať valné zhromaždenie, podať daňové priznanie. Taktiež majú povinnosť zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, neuprednostňovať pri výkone svojej pôsobnosti svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti. Porušenie povinností pri výkone pôsobnosti zakladá konateľom *solidárnu zodpovednosť za škodu*.

Ak je konateľov viac, konať v mene spoločnosti je oprávnený každý z nich samostatne. Spôsob konania môže spoločenská zmluva upraviť aj odchylné. Avšak spôsob konania konateľov v mene spoločnosti je povinnou (obligatórnou) časťou spoločenskej zmluvy a zapisuje sa do obchodného registra.

Konateľom môže byť len FO:

- vek 18 rokov,
- úplne spôsobilá na právne úkony,
- bezúhonná.

Môže to byť niektorý zo spoločníkov alebo aj tretia osoba. Konateľ nemôže byť súčasne členom dozornej rady v tej istej spoločnosti. Prvých konateľov určuje spoločenská zmluva. Po vzniku spoločnosti konateľov *vymenúva* a *odvoláva* valné zhromaždenie. Valné zhromaždenie môže konateľa odvolať aj bez uvedenia dôvodu. Vzťah konateľ a spoločnosť sa riadi predovšetkým zmluvou o výkone funkcie uzavretou medzi konateľom a spoločnosťou. Ak takáto zmluva nie je uzavretá, spravuje sa vzťah medzi konateľom a spoločnosťou primerane ustanoveniami o mandátnej zmluve, ak zo zákona nevyplýva iné určenie práv a povinností.

Dozorná rada je orgán, ktorý si spoločnosť s ručením obmedzeným *môže* založiť. Zriaďuje sa vtedy, ak to predpokladá spoločenská zmluva. Je orgánom *kontrolným* a jej činnosť sa zameriava predovšetkým na kontrolu činnosti konateľov, aby pri výkone ich pôsobnosti nedochádzalo k poškodzovaniu záujmov spoločnosti a jej spoločníkov. *Do pôsobnosti dozornej rady patrí:*

- dohliadať na činnosť konateľov,
- preskúmať účtovné závierky, ktoré je spoločnosť povinná vyhotovovať, a návrh na rozdelenie zisku alebo úhradu strát a predkladať svoje vyjadrenie valnému zhromaždeniu,

- podávať správy valnému zhromaždeniu v lehote, ktorá je určená v spoločenskej zmluve alebo inak raz ročne,
- nahliadať do obchodných a účtovných kníh a iných dokladov a kontrolovať tam obsiahnuté údaje.

Rozsah pôsobnosti dozornej rady nemôže spoločenská zmluva zúžiť. Dozorná rada je **kolektívny orgán**, musí mať **najmenej 3 členov**. Členom môže byť **len FO**, a to tak z radov spoločníkov, ako aj tretia osoba. Člen dozornej rady nemôže byť zároveň aj konateľom spoločnosti. Aj na členov dozornej rady sa vzťahuje zákaz konkurencie. Prvých členov dozornej rady, ak sa zriaďuje už pri vzniku spoločnosti, určuje spoločenská zmluva. Následne potom ich *volí* a *odvoláva* valné zhromaždenie.

Zánik účasti spoločníka v spoločnosti

Účasť spoločníka v spoločnosti zaniká *smrťou spoločníka, prevodom obchodného podielu, zánikom PO, ktorá je spoločníkom, zánikom spoločnosti, dohodou spoločníkov, vyhlásením konkurzu na majetok spoločníka a iné*.

Jedným zo spôsobov zániku účasti spoločníka je aj zrušenie jeho účasti súdom. Dôvodom na takéto zrušenie účasti spoločníka v spoločnosti môžu byť zdravotné problémy. Súd na návrh spoločníka zruší jeho účasť v spoločnosti, ak dospeje k záveru, že od neho nemožno spravodlivo požadovať, aby v spoločnosti zotrval. Nezhody medzi spoločníkmi či hospodársky úpadok nie sú pre takéto záver postačujúce. Účasť spoločníka v spoločnosti môže zaniknúť aj tým, že spoločník je zo spoločnosti vylúčený súdom (napr. závažným spôsobom porušuje svoje povinnosti, hoci na ich plnenie bol vyzvaný a na možnosť vylúčenia písomne upozornený).

Zrušenie a zánik spoločnosti

Spoločnosť sa zrušuje na základe:

- rozhodnutia súdu,
- na návrh spoločníka alebo konateľa,
- z iných dôvodov uvedených v spoločenskej zmluve.

Zániku spoločnosti predchádza zrušenie *s likvidáciou* alebo *bez likvidácie*. Pri zrušení spoločnosti s likvidáciou má každý spoločník nárok na podiel na likvidačnom zostatku. Tento sa určuje pomerom vkladu, ktorý spoločník splatil, k splateným vkladom všetkých spoločníkov, ak spoločenská zmluva

neurčuje niečo iné (zdroj: www.aspi.sk). Spoločnosť zaniká výmazom spoločnosti z obchodného registra.

7.6| Akciová spoločnosť

Patrí ku *kapitálovým* spoločnostiam. *Povinne* si vytvára *základné imanie*. *Základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet a druh akcií s určitou menovitou hodnotou*. Jeho povinná minimálna výška je upravená v Obchodnom zákonníku. Na základe osobitných predpisov, ktorými sa zakladajú akciové spoločnosti, môže byť výška základného imania podstatne vyššia ako podľa Obchodného zákonníka.

Akciová spoločnosť *vzniká* zápisom do obchodného registra. Spoločnosť hospodári s majetkom tvoriacim vložené peňažné a nepeňažné vklady – prostriedky vložené jednotlivými akcionármi a z prostriedkov získaných vlastnou činnosťou a z cudzích zdrojov.

Majetok spoločnosti je oddelený od majetku jednotlivých akcionárov, čo sa prejavuje tak, že *za záväzky spoločnosti zodpovedá akciová spoločnosť a jednotliví akcionári za trvania spoločnosti neručia za jej záväzky*. Spoločnosť si *povinne vytvára orgány* určené zákonom.

Taktiež si *povinne vytvára rezervný fond* už pri je vzniku, a to vo výške najmenej 10 % základného imania. Každoročne je potom povinná ho dopĺňať o sumu určenú v stanovách, najmenej vo výške 10 % z čistého zisku vyčísleného v riadnej účtovnej závierke, až po dosiahnutie výšky rezervného fondu určenej v stanovách, najmenej do výšky 20 % základného imania. Súčasťou obchodného mena spoločnosti je uvedenie formy spoločnosti „akciová spoločnosť“, alebo skratky „akc. spol.“ či „a. s.“

Spoločnosť môže byť založená za účelom podnikania, ale aj za iným účelom (napr. charitatívny, sociálny). Akciová spoločnosť môže byť *verejnou akciovou spoločnosťou* alebo *súkromnou akciovou spoločnosťou*.

Verejnou akciovou spoločnosťou je spoločnosť, ktorej všetky akcie alebo časť akcií boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, ktorý sa nachádza alebo prevádzkuje v niektorom zo zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

Spoločnosť môže na valnom zhromaždení rozhodnúť, že prestáva obchodovať so svojimi akciami na regulovanom trhu. V takom prípade sa z nej stáva **súkromná akciová spoločnosť**. Pri hlasovaní o zmene verejnej akciovej spoločnosti na súkromnú akciovú spoločnosť sa po novele Obchodného zákonníka vyžaduje dosiahnutie dvoj tretinovej väčšiny hlasov prítomných akcionárov (doteraz sa táto zmena mohla uskutočniť so súhlasom dvoch tretín všetkých akcionárov). To znamená, že aj menší počet akcionárov, ktorí majú podľa počtu akcií dvoj tretinovú väčšinu hlasov, **môže schváliť rozhodnutie o zmene** verejnej akciovej spoločnosti na súkromnú akciovú spoločnosť. Rozhodnutie spoločnosti, že prestáva obchodovať s akciami na regulovanom trhu, sa zakladá do zbierky listín vedenej obchodným registrom. Spoločnosť pri tejto zmene má aj **oznamovaciu povinnosť** – oznámiť uvedené rozhodnutie v periodickej tlači s celoštátnou pôsobnosťou uverejňujúcej burzové správy. Pri zmene verejnej akciovej spoločnosti na súkromnú akciovú spoločnosť musí splniť aj povinnosti vyplývajúce zo zákona o cenných papieroch vo vzťahu k Centrálnemu depozitáru cenných papierov, a. s., a jeho členom.

Akcia, forma, druh a podoba

Akcia je druh cenného papiera. Sú s ňou spojené práva akcionára podieľať sa na:

- riadení spoločnosti,
- zisku spoločnosti,
- likvidačnom zostatku po zrušení spoločnosti likvidáciou.

Akcia predstavuje podiel na základnom imaní spoločnosti a je vyjadrený určitou peňažitou hodnotu. Základné imanie je tvorené súhrnom všetkých vydaných akcií.

Akcia predstavuje vklad akcionára do spoločnosti a s tým súvisiace práva na riadení spoločnosti, hlasovaní, podielu na zisku a likvidačnom zostatku. Stanovy musia určiť menovitú hodnotu všetkých druhov vydaných akcií. Menovitá hodnota akcie sa musí vyjadriť celým kladným číslom a vyjadruje sa v eurách, ak osobitný zákon neustanovuje inak. V stanovách spoločnosti si akciová spoločnosť uvádza aj druh, formu a podobu akcií.

Možno vydať 2 druhy akcií: **prioritné** a **kmeňové akcie**.

Prioritné akcie – sú takým druhom akcií, s ktorými sú spojené prednostné práva na vyplatenie dividendy. V stanovách sa môže určiť, že s prioritnými

akciami nie je spojené právo na hlasovanie na valnom zhromaždení. Prioritné akcie nesmú tvoriť viac ako polovicu základného imania spoločnosti.

Kmeňové akcie – majiteľ takejto akcie má základné práva, ako sú právo hlasovať na valnom zhromaždení, právo na podiel na zisku, právo účasti na riadení spoločnosti, právo na podiel na likvidačnom zostatku pri likvidácii spoločnosti. Valné zhromaždenie pri rozhodovaní o rozdelení zisku vždy rozhodne, aká časť zisku pripadá na prioritné akcie a aká na kmeňové akcie.

Hromadná akcia nepredstavuje osobitný druh akcie. Nahrádza viac akcií rovnakého druhu – napr. majiteľovi 300 ks prioritných akcií vydá spoločnosť 1 hromadnú akciu, v ktorej je vyznačené, že vlastní 300 ks prioritných akcií. Podľa *formy akcií* rozlišujeme akcie vydávané *na meno* alebo *na doručiteľa*.

Akcie na meno – na akcii je uvedené meno jej vlastníka. Akcia môže byť vydaná v listinnej alebo zaknihovanej podobe. Spoločnosť eviduje vydané akcie na meno prostredníctvom zoznamu akcionárov. Akcia na meno môže znieť aj na viac osôb, ktoré sa dohodnú, kto z nich bude vykonávať práva s ňou spojené.

Uvedené akcie sú prevoditeľné *rubopisom* a *odovzdaním akcie*. Predávajúci vyznačí na rube akcie nového majiteľa s uvedením identifikačných údajov nadobúdateľa (FO alebo PO). Prevoditeľnosť akcií môže spoločnosť obmedziť, ale ich prevoditeľnosť nemôže vylúčiť.

Akcia na doručiteľa sa vždy musí vydať v zaknihovanej podobe. Evidenciu uvedených akcií vedie *Centrálny depozitár cenných papierov, a. s.* Ten vydáva pre spoločnosť zoznam akcionárov vedených v evidencii.

Zoznam akcionárov je pre spoločnosť dôležitý najmä pri konaní valného zhromaždenia spoločnosti, aby spoločnosť mala prehľad o tom, aký počet akcionárov je oprávnený zúčastniť sa valného zhromaždenia.

Akcia môže byť vydaná *v listinnej* alebo *zaknihovanej podobe*.

Každá akcia bez ohľadu na vydanú podobu musí obsahovať *základné identifikačné údaje o spoločnosti; formu a druh akcie; menovitú hodnotu akcie; identifikačné údaje vlastníka akcie podľa toho, či ide o PO alebo FO; IČO PO a rodné číslo FO; počet vydaných akcií; výšku základného imania a dátum vydania emisie akcií*.

Listinný cenný papier okrem náležitostí akcie obsahuje aj poradové číslo vydané akcie; obsahuje určenie práv s ňou spojených (alebo odkaz na úpravu v stanovách); podpis alebo podpisy osôb oprávnených konať za spoločnosť.

Spoločnosť môže požiadať o pridelenie ISIN (International Securities Identification Number – medzinárodné identifikačné číslo cenného papiera; medzinárodný systém číslovania na identifikáciu cenných papierov) na vydanú akciu v listinnej podobe, ale na platnosť akcie sa uvedenie ISIN nevyžaduje.

Zaknihovaný cenný papier musí okrem náležitostí akcie obsahovať aj ISIN.

Dlhopisy – spoločnosť okrem akcií môže vydať aj dlhopisy. O ich vydaní rozhoduje valné zhromaždenie.

Dočasný list je druh cenného papiera. Vydáva ho spoločnosť na meno akcionára, ktorý upísal akcie spoločnosti, ale ešte nesplatil celú menovitú hodnotu akcie. Obsahuje náležitosti ako akcia, ale okrem toho sa na ňom vyznačí čiastočný rozsah splatenia menovitej hodnoty. Vlastník tohto listu má rovnaké právo ako akcionár (môže sa podieľať na riadení spoločnosti; má hlasovacie právo; môže nahliadať do dokumentov spoločnosti). Oproti vlastníkovi akcie má povinnosť zaplatiť rozdiel z nesplatennej menovitej hodnoty akcií v lehote určenej v dočasnom liste, najneskôr do 1 roka od jej vydania. Napr. akcionár splatí 10 % menovitej hodnoty akcie pri upisovaní akcií, ďalších 20 % pred konaním VZ a ostávajúcich 70 % do 1 roka. Pri nesplnení povinnosti splatiť rozdiel môže byť proti vlastníkovi dočasného listu vedené *kadučné konanie* (konanie o vylúčení spoločníka zo spoločnosti pre omeškanie so splatením vkladu) s vylúčením akcionára. Spoločnosť si môže súdnou cestou voči nemu uplatniť nárok na zaplatenie rozdielu z nesplatennej menovitej hodnoty.

Založenie spoločnosti

Akciovú spoločnosť môže založiť 1 PO alebo 2 a viacerí zakladatelia, ak ide o FO. Zakladateľmi môžu byť spoločne FO aj PO. Počet zakladateľov má vplyv na to, aká forma zakladateľského dokumentu sa použije.

Zakladateľská zmluva sa použije, ak sú 2 zakladatelia. V prípade, že zakladateľ je iba 1, tak sa spisuje **zakladateľská listina**. Dôležitým dokumentom pri založení akciovej spoločnosti sú **stanovy**. Akciovú spoločnosť možno založiť **na základe výzvy na upisovanie akcií** alebo **bez výzvy na upisovanie akcií**.

Zakladateľská zmluva musí obsahovať: *obchodné meno, sídlo a predmet podnikania; emisný kurz; navrhované základné imanie; počet akcií, ktoré upisujú jednotliví zakladatelia; počet akcií, ich menovitá hodnota, forma a podoba, prípadne údaje o rôznych druhoch a údaj o obmedziteľnosti prevodu; určenie správcu vkladu; určenie predmetu nepeňažného vkladu a určenie peňažnej*

sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava za plnenie emisného kurzu; predpokladané náklady spoločnosti súvisiace s jej založením a vznikom.

Zakladateľská zmluva musí obsahovať aj ďalšie údaje v závislosti od spôsobu založenia spoločnosti. Taktiež musí obsahovať aj údaj o poskytnutých výhodách osobám, ktoré sa podieľajú na zakladaní spoločnosti, alebo údaj, že sa žiadne výhody neposkytujú.

Jedným zo základných predpokladov na založenie akciovej spoločnosti je prijatie stanov. Stanovy sú jedným zo základných dokumentov spoločnosti (okrem zakladateľskej zmluvy alebo zakladateľskej listiny). Upravuje vnútorné vzťahy v spoločnosti a k akcionárom, upravuje orgány spoločnosti. Zakladateľská zmluva zaväzuje *len zakladateľov spoločnosti*. Obsah stanov je *záväzný pre všetkých upisovateľov akcií spoločnosti* – akcionárov spoločnosti, ako aj akcionárov, ktorí sa nimi stanú po vzniku spoločnosti.

Vznik spoločnosti

Predstavenstvo spoločnosti predkladá návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra. Návrh sa predkladá na predpísanom formulári. Podpisy členov predstavenstva na návrhu sa musia úradne osvedčiť. Návrh na zápis sa musí podať **do 90 dní od založenia spoločnosti alebo do 90 dní od získania oprávnenia na podnikateľskú činnosť** (živnostenský list, povolenie od Národnej banky Slovenska a iné).

K návrhu na zápis do obchodného registra sa prikladajú:

- oprávnenie na podnikateľskú činnosť,
- vyhlásenie správcu vkladu o rozsahu splatenia vkladov,
- notárska zápisnica o konaní ustanovujúceho valného zhromaždenia alebo notárska zápisnica obsahujúca zakladateľskú zmluvu so stanovami, s rozhodnutiami o založení spoločnosti, voľbe orgánov a schválení stanov,
- listinu osôb zvolených do funkcie orgánov spoločnosti s ich podpisovým vzorom, obsahujúcu ich meno, priezvisko, bydlisko a rodné číslo. Uvedené osoby budú do funkcie ustanovené dňom zápisu do obchodného registra,
- doklad o zaplatení súdneho poplatku,
- doklad preukazujúci vlastnícke alebo užívacie právo k nehnuteľnosti, kde bude mať spoločnosť svoje sídlo.

Základné imanie spoločnosti predstavuje sumu **25 000 eur** (od 1. januára 2009). Zákon upravuje minimálnu výšku vkladov a základného imania.

Práva a povinnosti akcionárov

Dňom zápisu spoločnosti do obchodného registra nadobúda akcionár práva akcionára. Upisovateľ budúce právo stať sa akcionárom získava upísaním akcií a splatením peňažného vkladu vo výške **10 %** a vo výške **30 %** ku dňu konania ustanovujúceho valného zhromaždenia alebo spísaním zakladateľskej zmluvy vo forme notárskej zápisnice. Do dňa zápisu do obchodného registra vzniká vzťah upisovateľa k zakladateľom neexistujúcej spoločnosti.

Práva akcionára sú:

- účasť na riadení spoločnosti,
- právo na dividendu (podiel na zisku),
- pri zrušení spoločnosti s likvidáciou právo na podiel na likvidačnom zostatku,
- má právo podať žalobu na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia pre rozpor so zákonom alebo stanovami,
- minoritní akcionári (ich hodnota akcií je najmenej 5 %) môžu písomnou formou a uvedením dôvodov požadovať zvolanie mimoriadneho valného zhromaždenia,
- minoritní akcionári môžu taktiež požadovať zaradenie určitej otázky na rokovania valného zhromaždenia.

Akcionár je povinný:

- upísaním akcií mu vzniká *uhradzovacia povinnosť splatiť peňažný vklad vo výške 10 % a vo výške 30 % ku dňu konania* valného zhromaždenia. Zvyšok menovitej hodnoty je povinný zaplatiť v lehote do 1 roka od vzniku spoločnosti,
- zdržať sa vykonávania práv akcionára na ujmu práv a oprávnených záujmov ostatných akcionárov.

Akcionár z dôvodu porušovania svojich povinností môže byť zo spoločnosti vylúčený. Rozhodnutie o vylúčení akcionára zo spoločnosti sa ukladá do zbierky listín.

Orgány spoločnosti

Akciová spoločnosť si повинne vytvára nasledovné orgány:

- valné zhromaždenie (najvyšší orgán spoločnosti),
- predstavenstvo (štatutárny orgán),
- dozorná rada (kontrolný orgán).

Zrušenie a zánik akciovej spoločnosti

Zrušenie spoločnosti:

- na základe dobrovoľného zrušenia (dohoda akcionárov, uplynutie doby alebo účelu, na ktorý bola zriadená),
- na základe rozhodnutia súdu (z dôvodu, že majetok nepostačuje na úhradu výdavkov a odmeny správcu, alebo odmietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku).

Spoločnosť môže byť zrušená *s likvidáciou* alebo *bez likvidácie*. *Bez likvidácie* sa ruší vtedy, ak jej majetok prechádza na právneho nástupcu. V prípade, že po ukončení likvidácie a uspokojení veriteľov zostane spoločnosti majetok, likvidátor likvidačný zostatok rozdelí medzi akcionárov (v pomere zodpovedajúcej menovitej hodnote akcií, stanovy môžu určiť aj iné kritérium). Nárok akcionára na vyplatenie likvidačného zostatku vzniká akcionárovi až po predložení listinných akcií na zrušenie a zrušením zaknihovaných akcií v evidencii. Ak spoločnosť preukáže, že všetky listinné akcie boli zničené alebo vyhlásené za neplatné a všetky zaknihované akcie boli zrušené, až následne potom dochádza k výmazu spoločnosti z obchodného registra. Výmazom z obchodného registra akciová spoločnosť zaniká.

AKTIVITA č. 5

Názov: Základné znaky obchodných spoločností

Cieľ: Opakovanie učiva z prebraných tém – obchodné spoločnosti.

Kľúčové kompetencie: informačné, komunikačné, kognitívne – riešenie problémov, logické myslenie

Pomôcky: pracovné listy pre žiakov, pero (*poznámka autorky:* príp. využiť interaktívnu tabuľu)

Práca v triede: individuálna

Čas: 25 minút

Zadanie: Do predloženej tabuľky doplňte jednotlivé informácie podľa zadania na ľavej strane tabuľky.

Postup: Žiakom rozdáme pripravené pracovné listy. Žiaci pracujú 25 minút. Po uplynutí času so žiakmi skontrolujeme správne odpovede (*poznámka autorky:* spôsob a cieľ kontroly ostáva na učiteľovi).

Reflexia: Ako sa mi pracovalo? Koľko mám správnych odpovedí? Boli zadania zrozumiteľné? Čo som zistil?

Záver: Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov.

Zadanie	v. o. s.	k. s.	s. r. o.	a. s.
Typ spoločnosti				
Založenie				
Orgány spoločnosti				
Minimálne základné imanie				
Minimálny vklad spoločníka				
Počet spoločníkov				
Riadenie podniku				
Ručenie podniku				
Rezervný fond				
Účtovníctvo				

AKTIVITA č. 6

Názov: Výhody a nevýhody obchodných spoločností

Cieľ: Opakovanie učiva z prebraných tém – obchodné spoločnosti.

Kľúčové kompetencie: informačné, komunikačné, kognitívne – riešenie problémov, logické myslenie

Pomôcky: pracovné listy pre žiakov, pero (*poznámka autorky:* príp. využiť interaktívnu tabuľu)

Práca v triede: skupinová

Čas: 25 minút

Zadanie: Rozdelíte sa na skupiny po 4. Zvoľte si svojho hovorcu, ktorý bude prezentovať výsledky vašej skupiny. Do predloženej tabuľky doplňte pre jednotlivé spoločnosti ich výhody a nevýhody.

Postup: Jednotlivým skupinám rozdáme pripravené pracovné listy. Žiaci pracujú 25 minút. Po uplynutí času hovorca každej skupiny prezentuje výsledky práce skupiny (*poznámka autorky:* spôsob prezentácie je možný rôznymi spôsobmi – najprv výhody po jednotlivých spoločnostiach, následne všetky nevýhody po jednotlivých spoločnostiach alebo výhody a hneď aj nevýhody jednotlivých spoločností). Po skončení prezentácie výsledkov sa opýtame žiakov, či ešte niekto chce niektorú výhodu či nevýhodu doplniť. Na záver prezentujeme žiakom výsledky využitím interaktívnej tabule.

Reflexia: Ako sa mi pracovalo so spolužiakmi? Zapájali sa do práce všetci spolužiaci v skupine? Vedeli sme nájsť jednotlivé výhody a nevýhody? Čo sme zistili?

Záver: Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov.

Výhody a nevýhody	v. o. s.	k. s.	s. r. o.	a. s.
výhody	1.			
	2.			
	3.			
	4.			
	5.			
	6.			
nevýhody	1.			
	2.			
	3.			
	4.			
	5.			
	6.			
	7.			

8| Družstvo

Je spoločenstvo neobmedzeného počtu osôb, založeného za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov.

Základné znaky družstva:

- je PO,
- počet jeho členov nie je vopred pevne stanovený a môže sa meniť bez toho, aby sa menili stanovy,
- musí mať najmenej 5 členov – FO; to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň 2 PO,
- môže byť založené za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov,
- povinne si vytvára základné imanie, orgány, ktoré vyjadrujú jeho vôľu,
- členom orgánu družstva môže byť len člen družstva,
- členovia družstva sú povinní vložiť vklad do družstva,
- povinne si vytvára nedeliteľný fond,
- za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojím majetkom, členovia družstva neručia za záväzky družstva.

Obchodné meno družstva musí obsahovať dodatok, ktorý označuje právnu formu („družstvo“).

Založenie a vznik družstva

Na založenie družstva sa vyžaduje *ustanovujúca schôdza družstva* (nemá spoločenskú zmluvu ani zakladateľskú zmluvu).

Základné úlohy ustanovujúcej schôdze sú:

- určovanie zapisovaného základného imania (zapisované základné imanie musí byť najmenej **1 250 eur**),
- schvaľovanie stanov,
- voľba predstavenstva a kontrolnej komisie.

Vznik a zánik členstva v družstve

Členmi družstva môžu byť FO aj PO. Pri FO nie je podmienkou vzniku členstva v družstve dosiahnutie určitého veku.

Osobitné podmienky platia pre členstvo, ktoré je podmienené pracovným vzťahom k družstvu. Členom takéhoto družstva sa môže stať len FO, ktorá skončila *povinnú školskú dochádzku* a *dosiahla 15 rokov svojho veku*.

Členstvo v družstve môže vzniknúť:

- pri založení družstva,
- za trvania družstva (na základe písomnej prihlášky; prevodom členstva, ak ho stanovy nevylučujú; iným spôsobom ustanoveným zákonom).

Členstvo v družstve zaniká:

- písomnou dohodou,
- vystúpením v čase určenom stanovami, najdlhšie však uplynutím 6 mesiacov odo dňa, keď člen písomne oznámil vystúpenie predstavenstvu družstva,
- vylúčením, ak člen opätovne a napriek výstrahe porušuje členské povinnosti, alebo z iných dôležitých dôvodov uvedených v stanovách. FO môže byť tiež vylúčená, ak bola právoplatne odsúdená pre úmyselný trestný čin spáchaný proti družstvu alebo členovi družstva. O vylúčení rozhoduje predstavenstvo, ak stanovy neurčujú inak. Proti rozhodnutiu o vylúčení má člen družstva právo podať odvolanie na členskú schôdzu,
- vyhlásením konkurzu na majetok člena,
- zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku člena,
- zánikom družstva.

Ďalšími dôvodmi môžu byť aj *smrť FO, ktorá je členom; vstup do likvidácie alebo zánik PO, ktorá je členom; skončenie pracovného pomeru, ak bolo členstvo podmienené pracovným vzťahom k družstvu a iné*.

Členovia družstva sa nezapisujú do obchodného registra, ale družstvo je povinné viesť *zoznam všetkých svojich členov*.

Do zoznamu sa zapisuje *názov a sídlo PO alebo meno a bydlisko FO ako člena; výška členského vkladu a výška, v ktorej bol splatený; bez zbytočného odkladu sa vyznačia aj zmeny evidovaných skutočností (napr. vznik a zánik členstva)*.

Práva členov družstva

Členovia družstva majú *právo na členský podiel; právo na zisk; právo na vyrovňovací podiel; právo na podiel na likvidačnom zostatku; právo podať na súd návrh na vyhlásenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze.*

Povinnosti členov družstva

Základnou povinnosťou členov družstva je ***vkladová povinnosť***. Člen družstva je povinný vložiť do družstva peňažný alebo nepeňažný vklad (základný členský vklad alebo vstupný vklad).

Stanovy družstva môžu určiť pre všetkých členov alebo pre niektorých z nich aj ***uhradzovaciu povinnosť*** na členský vklad, ktorá slúži na krytie strát družstva. Môže byť uložená na základe rozhodnutia členskej schôdze.

Ďalšou povinnosťou člena družstva je ***zdržať sa konkurenčného konania***.

Nedeliteľný fond

Družstvo je povinné si vytvárať *nedeliteľný fond*. Musí si ho vytvoriť už pri vzniku, a to najmenej vo výške **10 % zapisovaného základného imania**.

Následne je povinné tento fond dopĺňať najmenej **o 10 % ročného čistého zisku**, a to až dovtedy, kým výška nedeliteľného fondu dosiahne sumu rovnajúcu sa polovici zapisovaného základného imania družstva.

Stanovy môžu určiť vytváranie nedeliteľného fondu aj vo vyššej hodnote, prípadne, že bude vytvárať aj ďalšie zabezpečovacie fondy. O použití fondu rozhoduje predstavenstvo družstva. Za trvania družstva ho však nemôže použiť na rozdelenie medzi členov.

Nedeliteľný fond možno použiť iba na:

- hospodárske účely určené stanovami družstva,
- krytie strát družstva,
- prekonanie nepriaznivého priebehu hospodárenia družstva.

Orgány družstva

Povinnými orgánmi družstva sú:

- členská schôdza (najvyšší orgán družstva),
- predstavenstvo (štatutárny orgán),
- kontrolná komisia (kontrolný orgán).

V družstve, v ktorom je menej ako 50 členov, môžu stanovy určiť, že pôsobnosť predstavenstva a kontrolnej komisie bude plniť členská schôdza. Štatutárnym orgánom je potom predseda, prípadne ďalší člen poverený členskou schôdzou. V družstvách, kde sú členmi PO, ktoré majú menej ako 5 členov, určia spôsob rozhodovania a štatutárny orgán stanovy.

Členmi orgánov družstva môžu byť *len členovia družstva*, a to *len fyzické osoby*. V prípade, že členom družstva je PO, tak je povinná splnomocniť FO, aby za ňu konala v družstve.

Členom družstva môže byť aj maloletý. Do orgánov družstva môžu byť volení len členovia družstva starší ako 18 rokov a zástupcovia PO, ktoré sú členmi družstva. Funkčné obdobie členov orgánov družstva s výnimkou členskej schôdzy určujú stanovy, avšak nesmie byť dlhšie ako 5 rokov.

Zrušenie a zánik družstva

Družstvo sa zrušuje:

- rozhodnutím súdu,
- uplynutím doby, na ktorú bolo družstvo zriadené,
- uznesením členskej schôdzy – s likvidáciou alebo bez likvidácie (rozhodnutie sa osvedčuje notárskou zápisnicou),
- dosiahnutím účelu, na ktorý bolo družstvo zriadené,
- a iné.

Ďalšími dôvodmi zrušenia družstva môžu byť *počet členov družstva alebo súhrn členských vkladov klesol pod počet alebo pod sumu vyžadovanú Obchodným zákonníkom; družstvo porušilo povinnosť vytvárať nedeliteľný fond; nečinnosť družstva; bol porušený zákon založením, splynutím alebo zlúčením družstva.*

Ak boli splnené zákonné dôvody, súd môže zrušiť družstvo rozhodnutím z vlastného podnetu, na návrh štátneho orgánu, orgánu alebo člena družstva a iné. Družstvo zaniká a právnu subjektivitu stráca **výmazom** z obchodného registra.

9| Štátny podnik

Je charakterizovaný ako výrobca tovaru (výrobky, práce a služby), ktorý svoju podnikateľskú činnosť prevádzkuje samostatne na základe hospodárenia na vlastný účet, pričom berie na seba primerané riziko. Štát vytvára podmienky pre jeho podnikateľskú činnosť a túto činnosť reguluje hlavne právnymi predpismi. Majetok je štátnemu podniku zverený.

Základné znaky štátneho podniku:

- je PO, ktorá vystupuje v právnych vzťahoch vo svojom mene a nesie zodpovednosť z týchto vzťahov,
- je subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu a štátnym fondom,
- má právo na majetok, s ktorým hospodári, držať, užívať ho a nakladať s ním v súlade s právnymi predpismi, nemôže ním však zabezpečovať záväzky tretích osôb,
- jeho zakladateľom je ústredný orgán štátnej správy,
- na prevádzkovanie podnikateľskej činnosti je mu zverený majetok štátu; s týmto majetkom ako i s majetkom nadobudnutým v priebehu podnikania iba hospodári, pričom tento stále zostáva v štátnom vlastníctve,
- nezodpovedá za záväzky štátu alebo iných subjektov a pokiaľ zákon neustanovuje inak ani štát nezodpovedá za jeho záväzky,
- povinne si vytvára rezervný fond,
- je zriaďovaný na uspokojovanie významných celospoločenských, strategických alebo verejnoprospešných záujmov.

Založenie a vznik štátneho podniku

Štátny podnik vzniká na základe rozhodnutia zakladateľa (ústredný orgán štátnej správy). Zakladateľ je povinný jeho založenie prerokovať s obcou. Zakladá sa *zakladateľskou listinou*. Vydáva ju zakladateľ.

Zakladateľská listina musí obsahovať:

- označenie zakladateľa,

- názov, sídlo št. podniku a jeho identifikačné číslo,
- predmet činnosti, resp. podnikania,
- vymedzenie majetku,
- výšku kmeňového imania, ktorú predstavuje čistá hodnota majetku zvereňného štátnemu podniku pri jeho založení,
- ustanovenie o prechode práv a povinností na podnik, pokiaľ sa práva a povinnosti na podnik prevádzajú.

Názov štátneho podniku musí byť stanovený tak, aby sa vylúčila možnosť zámeny s názvami iných organizácií, a musí byť z neho zrejmé, že ide o št. podnik (používa sa skratka „š. p.“).

Výška kmeňového imania (ak nie je určená v zakladateľskej listine) sa musí určiť najneskôr do 60 dní odo dňa vzniku št. podniku. Štátny podnik vzniká dňom zápisu do obchodného registra. Návrh na zápis podáva zakladateľ. Okrem všeobecných údajov sa pri štátnom podniku do obchodného registra zapisuje aj názov a adresa zakladateľa a výška kmeňového imania.

Zakladateľ štátneho podniku má tieto kompetencie:

- rozhoduje o organizačno-právnych otázkach, ako sú *založenie a zrušenie š. p. vrátane jeho zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia, schvaľovanie štatútu dozornej rady a jej rokovacieho poriadku, určovanie členov dozornej rady,*
- za podmienok a rozsahu ustanovenom zákonom vykonáva voči št. podniku funkciu orgánu hospodárskeho riadenia, tak zásadným spôsobom ovplyvňuje hospodárenie a majetkové pomery št. podniku,
- vymenúva (na základe výberového konania) a odvoláva riaditeľa, polovicu členov dozornej rady, ako aj likvidátora podniku.

Orgány štátneho podniku

Orgánmi štátneho podniku sú **riaditeľ** (štatutárny orgán a zároveň aj riadi činnosť štátneho podniku) a **dozorná rada** (kolektívny orgán, ktorý má predovšetkým kontrolné právomoci).

Zrušenie a zánik štátneho podniku

O zrušení št. podniku rozhoduje zakladateľ. Môže byť zrušený *s likvidáciou* alebo *bez likvidácie* (jeho rozdelenie, zlúčenie alebo splynutie – celé imanie št. podniku prechádza na právneho nástupcu). Príslušný odborový orgán je povinný sa vyjadriť k rozdeleniu, zlúčeniu alebo splynutiu štátneho podniku.

Zánik št. podniku nastáva jeho výmazom z obchodného registra. Návrh na výmaz podáva zakladateľ, prípadne likvidátor. Zánik podniku s likvidáciou je zakladateľ povinný prerokovať s Ministerstvom hospodárstva SR. O zániku št. podniku zakladateľ vždy informuje obec a vyjadruje sa k nemu príslušný odborový orgán.

AKTIVITA č. 7

Názov: Test

Cieľ: Záverečné opakovanie

Kľúčové kompetencie: informačné, komunikačné, kognitívne – riešenie problémov, logické myslenie

Pomôcky: testy, pero, papiere (*poznámka autorky:* možnosť využiť interaktívnu tabuľu)

Práca v triede: individuálna

Čas: 15 minút

Zadanie: Na dnešnej hodine si zopakujeme celé obchodné právo. Opakovanie bude prebiehať formou testu. Na vypracovanie budete mať 15 minút.

Postup: Rozdáme testy. Žiaci vyberú jednu správnu odpoveď. Pracujú 15 minút. Po uplynutí času ukončíme prácu (*poznámka autorky:* spôsob ukončenia si vyberie sám učiteľ).

Reflexia: Ako sa mi pracovalo? Boli zadania zrozumiteľné? Na koľko otázok som správne odpovedal? Čo som zistil?

Záver: Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov.

TEST

Vyberte vždy iba jednu možnosť!

1. Ručenie živnostníka za záväzky z podnikania je:

- a) neobmedzené, t. j. celým svojím majetkom
- b) do výšky svojho vlastného vkladu
- c) do výšky kapitálového vkladu

2. Podnikanie vykonáva podnikateľ:

- a) sústavne, samostatne, za účelom dosiahnutia zisku, na vlastnú zodpovednosť
- b) samostatne, sústavne, na vlastnú zodpovednosť, vo vlastnom mene, za účelom dosiahnutia zisku
- c) vo vlastnom mene, za účelom dosiahnutia zisku, sústavne

3. Podnik predstavuje súbor viacerých zložiek:

- a) vozový park, suroviny, výrobky,
- b) hmotné, nehmotné, osobné
- c) odborná úroveň manažmentu, štruktúra zamestnancov, obchodné meno

4. Súbor obchodného majetku a záväzkov, ktoré vznikli podnikateľovi v súvislosti s podnikaním, predstavuje:

- a) obchodné imanie
- b) čisté obchodné imanie
- c) vlastné imanie

5. Ak je podnikateľom fyzická osoba, koná:

- a) štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca
- b) osobne alebo prostredníctvom zástupcu
- c) prostredníctvom valného zhromaždenia

6. Obchodný register je:

- a) verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú údaje týkajúce sa podnikateľov
- b) časťou Obchodného zákonníka
- c) prameňom obchodného práva

7. K podmienkam prevádzkovania živnosti – hodinára – patria:

- a) 18 rokov, spôsobilosť na právne úkony, finančný kapitál
- b) 18 rokov, bezúhonnosť, vlastné priestory na podnikanie
- c) 18 rokov, požadované vzdelanie, bezúhonnosť, spôsobilosť na právne úkony

8. Spoločnosť s ručením obmedzeným môže založiť:

- a) minimálne 2 osoby
- b) 1 spoločník alebo maximálne 50 spoločníkov
- c) minimálne 1 právnická osoba, prípadne 2 fyzické osoby

9. Spoločník v spoločnosti s ručením obmedzeným ručí za záväzky spoločnosti:

- a) neobmedzene, t. j. celým svojím majetkom
- b) obmedzene, len do výšky kapitálového vkladu
- c) neručí za záväzky spoločnosti

10. Verejná obchodná spoločnosť je konštituovaná na osobnej účasti spoločníka, pričom spoločník:

- a) nie je povinný vložiť do spoločnosti vklad
- b) je povinný vložiť do spoločnosti vklad
- c) je povinný vložiť do spoločnosti vklad aspoň 10 % základného imania spoločnosti

11. Právo konať v mene verejnej obchodnej spoločnosti patrí:

- a) niekoľkým spoločníkom, ktorí sa osobne dohodli
- b) spoločníkom, ktorí iniciovali vznik spoločnosti
- c) každému zo spoločníkov

12. Oprávnenie riadiť a zastupovať komanditnú spoločnosť majú:

- a) komplementári
- b) komanditisti
- c) komplementári aj komanditisti

13. Najvyšším orgánom akciovej spoločnosti je:

- a) kontrolná komisia
- b) valné zhromaždenie
- c) riaditeľ

14. O najdôležitejších veciach v akciovej spoločnosti rozhoduje:

- a) najdôležitejší akcionár
- b) dozorná rada
- c) valné zhromaždenie

15. Družstvo sa zakladá:

- a) zakladacou listinou
- b) spoločenskou zmluvou
- c) ustanovujúcou schôdzou

16. Družstvo môže založiť:

- a) minimálne 5 fyzických osôb alebo 2 právnické osoby, pričom jednotliví členovia za záväzky subjektu neručia
- b) minimálne 1 a maximálne 50 spoločníkov, ktorí ručia za záväzky spoločnosti neobmedzene
- c) minimálne 1 a maximálne 50 spoločníkov, ktorí ručia za záväzky spoločnosti obmedzene

17. Štatutárnym orgánom družstva je:

- a) členská schôdza
- b) predstavenstvo
- c) kontrolná komisia

18. Zakladateľom štátneho podniku je:

- a) obec
- b) ústredný orgán štátnej správy
- c) podnikateľ

19. Štátny podnik:

- a) si povinne vytvára rezervný fond
- b) si povinne vytvára nedeliteľný fond
- c) nemá povinnosť si vytvárať žiadny fond

20. Kontrolné právomoci v štátnom podniku má:

- a) riaditeľ
- b) valné zhromaždenie
- c) dozorná rada

Správne riešenie:

1. a; 2. b; 3. b; 4. a; 5. b; 6. a; 7. c; 8. b; 9. b; 10. a; 11. c; 12. a; 13. b; 14. c; 15. c; 16. a; 17. b; 18. b; 19. a; 20. c.

10|Obchodné záväzkové vzťahy

Obchodno-záväzkový vzťah je základom obchodného záväzkového práva. Pojem obchodno-záväzkový vzťah nie je definovaný v žiadnom právnom predpise, a preto je potrebné využívať *ustanovenia občianskeho práva*. Tieto obsahujú právnu úpravu záväzkového vzťahu.

Obchodno-záväzkový vzťah vzniká zväčša v súvislosti s podnikaním alebo v súvislosti s činnosťou podnikateľských subjektov, príp. voľbou subjektov právneho vzťahu o použití ustanovení obchodného práva. **Vzťahy vznikajú:**

- medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti – relatívne obchody,
- medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou ako verejno-právna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti – relatívne obchody,
- medzi subjektmi bez ohľadu na ich povahu, pričom určujúcim je predmet takéhoto vzťahu a sú upravené v § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka – absolútne obchody. Tieto obchody súvisia predovšetkým so založením obchodných spoločností, resp. týkajú sa ich existencie. Okrem toho zahŕňajú aj vzťahy z vymenovaných obchodných zmlúv,
- ak sa účastníci právneho úkonu dohodli, že ich právny vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom – fakultatívne obchody,
- z medzinárodného obchodu.

Ako každý záväzkový právny vzťah aj obchodno-právny vzťah má základné prvky:

- **subjekt**
 - *podnikatelia* (zapísaní v obchodnom registri; podnikajúci na základe živnostenského oprávnenia (ŽO); podnikajúci na základe iného než ŽO podľa osobitných predpisov; FO zapísané do evidencie podľa osobitného predpisu vykonávajúce poľnohospodársku výrobu),

- *nepodnikatelia*
 - ♦ FO, ktoré nie sú podnikateľmi v prípade absolútnych obchodov, resp. ak sa účastníci dohodnú na tom, že ich právne vzťahy sa spravujú Obchodným zákonníkom,
 - ♦ PO, ktoré nie sú podnikateľmi, napr. občianske združenia, neziskové organizácie;
- **predmet** obchodných záväzkových vzťahov možno rozdeliť na *primárny* (správanie sa subjektov obchodno-právnych vzťahov, ktoré závisí od právnych noriem), na *sekundárny* (hnuteľné veci, práva alebo iné majetkové hodnoty, ktoré môžu byť predmetom podnikania),
- **obsah** – konkrétne práva a povinnosti, ktoré majú účastníci týchto vzťahov navzájom.

Práva a povinnosti súvisia s podnikateľskou činnosťou subjektov a vznikajú s určitou právnou skutočnosťou, s ktorou právny poriadok spája *vznik, zmenu alebo zánik* týchto práv alebo povinností. (Zdroj: www.is.bivs.cz)

Druhy obchodno-záväzkových vzťahov:

1. relatívne obchodné záväzkové vzťahy (relatívne obchody),
2. absolútne obchodné záväzkové vzťahy (absolútne obchody),
3. kombinované obchody,
4. fakultatívne obchodné záväzkové vzťahy.

Zabezpečenie záväzkov

Prostriedky zabezpečenia záväzkov v Obchodnom zákonníku predstavujú posilnenie pozície veriteľa pri uplatňovaní jeho pohľadávky.

Majú funkciu:

- zabezpečovaciu,
- uhradzovaciu.

Zabezpečovacie prostriedky upravené v Obchodnom zákonníku:

- zmluvná pokuta,
- ručenie,
- banková záruka,
- uznanie záväzku.

Na zabezpečenie záväzkov sa používajú aj inštitúty občianskeho práva, ktoré nie sú upravené v Obchodnom zákonníku (napr.):

- záložná zmluva,
- zabezpečenie záväzkov prevodom práva,
- zabezpečenie záväzkov postúpením práva,
- zábezpeka.

Zánik záväzku

1. zánik záväzku *splnením* (záväzok je splnený, ak sa veriteľovi splní *včas a riadne*),
2. zánik *nesplneného záväzku* – odstúpením od zmluvy; zánikom záväzku pre nedostatočnú nemožnosť plnenia; zaplatením odstúpného; nedostatočnou nemožnosťou plnenia; zmarením účelu zmluvy. (Škrinár, Nevolná, 2012)

11|Obchodné zmluvy podľa Obchodného zákonníka

Kúpna zmluva

Podriadenie režimu úpravy kúpnej zmluvy Obchodnému alebo Občianskemu zákonníku sa posudzuje podľa toho, aké subjekty vystupujú ako účastníci zmluvného vzťahu – či ide o vzťah len medzi podnikateľmi alebo o vzťah medzi FO nepodnikateľmi, prípadne medzi podnikateľmi a na druhej strane nepodnikateľmi.

Ak ide o subjekty, ktoré sa nespravujú obchodným zákonníkom, je rozhodujúci ich prejav vôle, že sa chcú podriať jeho režimu.

Kúpna zmluva predstavuje záväzok *predávajúceho* dodať druhej strane *kupujúcemu* hnutelnú vec (tovar) a previesť na neho vlastnícke právo k predmetu kúpnej zmluvy a záväzok kupujúceho zaplatiť kúpnu cenu. Obsah zmluvy si zmluvné strany vytvoria dohodou.

Podstatné časti kúpnej zmluvy:

- a) kúpnu zmluvu musia vždy uzavrieť zmluvné strany, ktoré sú v zmluve riadne a úplne označené,
- b) kúpna zmluva musí obsahovať predmet zmluvy – hnutelnú vec, ktorá je určená jednotlivo alebo čo do množstva a druhu,
- c) musí obsahovať záväzok predávajúceho dodať vec dohodnutú v predmete zmluvy a previesť na kupujúceho vlastnícke právo,
- d) dohoda o kúpnej cene – vyjadrenie presne určenou peňažnou sumou za celý predmet zmluvy alebo za jej časť, ktorej súčet bude tvoriť výslednú cenu.

Forma zmluvy

Kúpna zmluva sa môže uzavrieť *písomnou* alebo *ústnou formou*. Písomnou formou sa uzatvára, ak sa na tom zmluvné strany dohodli alebo ak jedna z nich prejaví záujem zmluvu uzavrieť písomnou formou. V niektorých prípadoch sa kúpna zmluva uzatvára aj vyplnením predtlačených formulárov objednávky, ktorá obsahuje podstatné časti zmluvy.

Ostatné časti zmluvy

Záleží na dohode zmluvných strán, v akých podrobnostiach uplatnia vzájomné práva a povinnosti. Platí, že zmluvné strany sa musia dohodnúť na celom obsahu zmluvy. Medzi ostatné náležitosti zmluvy patria – *dodacia lehota, dodanie tovaru, obchodné podmienky, sankcie za porušenie povinností* a pod.

Zmluva o dielo

Subjektmi zmluvy o dielo sú **zhotoviteľ** a **objednávateľ**. Zmluva je charakterizovaná záväzkom zhotoviteľa vykonať určité dielo a záväzkom objednávateľa zaplatiť cenu za jeho vykonanie. Na rozdiel od kúpnej zmluvy sa v základnom ustanovení zákona neupravuje povinnosť previesť vlastnícke právo na objednávateľa. Zhotoviteľ má povinnosti vykonať dielo na svoje náklady, na vlastné nebezpečenstvo a povinnosťou objednávateľa je dielo prevziať.

Zmluva sa nemusí uzavrieť písomnou formou, pre jej platnosť postačuje dohoda strán ústnou formou. Dielom sa vždy rozumie zhotovenie určitej veci, montáž určitej veci, jej údržba, oprava alebo úprava určitej veci, zhotovenie, oprava alebo úprava stavby alebo jej časti alebo výsledok inej činnosti (napr. odborný posudok, stavebné plány a pod.).

Podstatné časti zmluvy:

- a) určenie zmluvných strán,
- b) záväzok zhotoviteľa vykonať určité dielo,
- c) záväzok objednávateľa zaplatiť cenu za vykonanie diela.

Zmluvné strany sa môžu dohodnúť, že výšku ceny určia podľa rozpočtu, ktorý môže byť súčasťou zmluvy alebo bude zhotoviteľom oznámený do uzavretia zmluvy. Dohodnutú cenu možno zmeniť dohodou strán. Objednávateľ je povinný zaplatiť cenu diela, ktorá bola dohodnutá v zmluve. Zmluvné strany sa môžu dohodnúť aj na platení preddavkov objednávateľom v priebehu vykonávania diela. Za riadne ukončenie diela sa nepovažuje dielo, ktoré pri odovzdaní vykazuje chyby. *Objednávateľ pri dodaní diela s chybami môže od zhotoviteľa požadovať tieto nároky:*

- odstránenie chýb dodaním náhradného diela alebo dodaním chýbajúcej časti diela,
- odstránenie chýb opravou diela,
- právo na primeranú zľavu z ceny,
- odstúpiť od zmluvy.

Obchodný zákonník upravuje aj ďalšie zmluvy – napr. *zmluva o predaji podniku; zmluva o kúpe prenajatej veci; zmluva o úvere; zmluva o inkase; zmluva o bežnom účte; licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva; zmluva o otvorení akreditívu; zmluva o nájme dopravného prostriedku; zmluva o uložení veci; zmluva o sprostredkovaní; mandátna zmluva; komisionárska zmluva; zmluva o prevádzke dopravného prostriedku.*

AKTIVITA č. 8

Názov: Zmluva

Cieľ: Naučiť sa vypracovať zmluvu podľa Obchodného zákonníka.

Kľúčové kompetencie: informačné, komunikačné, kognitívne – riešenie problémov, logické myslenie

Pomôcky: pero, papiere (*poznámka autorky:* možnosť využiť interaktívnu tabuľu, na ktorej bude pripravená zmluva o dielo, príp. iná zmluva v zmysle Obchodného zákonníka)

Práca v triede: skupinová

Čas: 20 minút

Zadanie: Na dnešnej hodine sa naučíme pripraviť zmluvu v zmysle Obchodného zákonníka. Vašou úlohou bude v súlade s Obchodným zákonníkom pripraviť zmluvu o dielo.

Zmluva môže byť zameraná na zhotovenie určitej veci, montáž určitej veci, jej údržbu, opravu alebo úpravu určitej veci, zhotovenie, opravu alebo úpravu stavby alebo jej časti alebo výsledok inej činnosti (napr. odborný posudok, stavebné plány a pod.).

Je potrebné dbať o to, aby zmluva mala všetky náležitosti, aké má mať v súlade so zákonom. Rozdeľte sa na skupiny po 4 žiakoch. Zvoľte si spomedzi seba jedného hovorcu, ktorý bude na záver prezentovať výsledky vašej práce. Na prácu máte vymedzených 20 minút.

Postup: Žiakom rozdáme papiere. Na úvod je možné zopakovať informácie o zmluve o dielo. Práca bude trvať cca 20 minút. Po uplynutí času ukončíme prácu (*poznámka autorky:* spôsob ukončenia si vyberie sám učiteľ).

Reflexia: Ako sa mi pracovalo? Ako sa mi pracovalo so spolužiakmi? Zapájali sa všetci do práce? Čo som zistil?

Záver: Učiteľ vyhodnotí prácu žiakov.

Zoznam bibliografických odkazov

ĎURAJKOVÁ, D., KOPECKÁ, H., VARGOVÁ, D. 2011. *Občianska náuka pre 3. ročník gymnázia*, SPN – Mladé letá, s. r. o., 2011. ISBN 978-80-10-02052-2.

HONTYOVÁ, K., LISÝ, J., MAJDÚCHOVÁ, H. 2006. *Základy ekonómie a ekonomiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2006. ISBN 80-225-2137-X.

KOTULIČ, R., MADZINOVÁ, R. 2005. *Cvičebnica zo základov ekonómie a ekonomiky*, Bratislava : IURA EDITION, s. r. o., 2005. ISBN 80-8078-060-9.

KROŠLÁK, D., ŠMIHULA, D. 2013. *Základy teórie štátu a práva*. 2. aktualizované vydanie. Bratislava : IURA EDITION, s. r. o., 2013. ISBN 978-80-8078-622-9.

NOVÁK, J., ŠLOSÁR, R. 2008. *Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy*. Bratislava : SPN – Mladé letá, s. r. o., 2008. ISBN 978-80-10-01346-3.

PALKO, M., KOCURKOVÁ, J., SEDLÁKOVÁ, M., ZAVACKÁ, M. 1997. *Učebné texty z právnej náuky*. Bratislava : MPC, 1997. ISBN 80-8052-021-6.

SABO, M., HOLUB, D. 2010. *Základy práva pre ekonómov*. Bratislava : IURA EDITION, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-8078-359-4.

ŠKRINÁR, A., NEVOLNÁ, Z. a kol. 2012. *Obchodné právo*. 2. rozšírené vydanie, Plzeň – Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2012. ISBN 978-80-7380-365-0.

Internetové zdroje:

www.aspi.sk

www.vzory-zmluv-zadarmo.sk

www.is.bivs.cz

Prílohy

Správne riešenie k aktivite č. 1

Por. č.	Tvrdenie	Á/N	Oprava
1.	Obchodné právo je previazané najmä s trestným právom, ktoré je základným odvetvím súkromného práva.	N	...je previazané s občianskym právom
2.	Obchodný zákonník upravuje iba otázky založenia a vzniku obchodných spoločností.	N	...otázky podnikania, ...otázky práv a povinností, ktoré vyplývajú z obchodných záväzkových vzťahov
3.	Sekundárnym prameňom obchodného práva je aj zákon o živnostenskom podnikaní.	Á	
4.	Podnikanie je sústavná činnosť, ktorú podnikateľ uskutočňuje sústavne, samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť s cieľom dosiahnuť zisk, pričom stačí, ak spĺňa aspoň jednu z uvedených podmienok.	N	...pričom musí všetky podmienky spĺňať súčasne
5.	Fyzická osoba je každý človek od narodenia, jej spôsobilosť na práva a povinnosti vzniká dovŕšením 18. roku veku.	N	...narodením
6.	Právnickou osobou je každý subjekt, ktorý má práva a povinnosti a nie je fyzickou osobou.	Á	
7.	Podnik je súhrn hmotných, nehmotných zložiek podnikania, ktoré zabezpečujú činnosť podniku.	N	...a osobných zložiek podnikania
8.	Čisté obchodné imanie predstavuje obchodný majetok po odpočítaní záväzkov, ktoré vznikli podnikateľovi v súvislosti s podnikaním.	Á	
9.	Obchodným menom spoločnosti je názov, pod ktorým je zapísaná v živnostenskom registri.	N	...v obchodnom registri
10.	Prokurista je fyzická osoba, ktorá na základe plnomocenstva môže konať v mene podnikateľa.	Á	
11.	Obchodné tajomstvo patrí k osobným zložkám podnikania.	N	... k nehmotným zložkám

Správne riešenie k aktivite č. 4

	Živnostenské podnikanie (Živnosť)
Právna úprava	<i>Živnostenský zákon (455/1991 Z. z.)</i>
Minimálne základné imanie	<i>Nie je stanovené</i>
Minimálny vklad spoločníka	-----
Počet spoločníkov	<i>Sám podnikateľ</i>
Riadenie podniku	<i>Sám podnikateľ</i>
Ručenie podniku	<i>Celým majetkom</i>
Rozdelenie zisku	<i>Zisk zostáva podnikateľovi</i>
Rezervný fond	<i>Netvorí sa (zo zákona)</i>
Účtovníctvo	<i>Jednoduché účtovníctvo, príp. podvojné účtovníctvo</i>

Správne riešenie k aktivite č. 5

Zadanie	v. o. s.	k. s.	s. r. o.	a. s.
Typ spoločnosti	osobná spoločnosť	osob. spoločnosť s prvkami kapitálovej spoločnosti	kapitál. spoločnosť s prvkami osobnej spoločnosti	kapitál. spoločnosť
Založenie	spoloč. zmluva	spoloč. zmluva	spoloč. zmluvou (viac osôb) alebo zakladateľ. listinou (1 zakladateľ)	zakladateľ. zmluvou alebo zakladateľ. listinou
Orgány spoločnosti	-----	-----	povinne – valné zhromaždenie, konatelia (môže zriaďiť i dozor. radu)	povinne – valné zhromaždenie, predstavenstvo, dozorná rada
Minimálne základné imanie	povinne si nevytvára	-----	povinne aspoň 5 000 eur	povinne aspoň 25 000 eur
Minimálny vklad spoločníka	nie je vkladová povinnosť (ak sa nedohodnú v spol. zmluve inak)	povinne komanditisti najmenej 250 eur, komplementári nemajú stanovený, ale môže byť upravená povinnosť v spol. zmluve	povinne aspoň 750 eur	nie je stanovený
Počet spoločníkov	min. 2 osoby	min. 1 komplementár a 1 komanditista	1 – 50	min. 1 PO, príp. min. 2 FO, príp. min. 1 PO + 1 FO
Riadenie podniku	všetci spoločníci alebo na základe dohody	komplementári – štatutárny orgán, v ostatných záležitostiach rozhodujú s komanditistami	valné zhromaždenie, konateľ/-lia	predstavenstvo
Ručenie podniku	spoločnosť a spoločníci celým svojím majetkom	spol. zodp. za svoje záväzky sami; ak majetok spol. nestačí, tak ručia komplementári celým svojím majetkom, komanditisti do výšky svojho nesplateného vkladu	spoločnosť celým majetkom, spoločníci do výšky svojho nesplateného vkladu	majetok spol. je oddelený od majetku akcionárov, za záväzky spol. zodp. spoločnosť
Rezervný fond	-----	netvorí sa zo zákona	pri založení nemusí povinne vytvárať; vytvára ho z čist. zisku (ČZ) vykázaného v riadnej účtovnej závierke za rok, v ktorom sa zisk po 1-krát vytvorí, a to vo výške 5 % z ČZ, nie viac ako 10 % ZI, je povinná ho každoročne dopĺňať	vytvára povinne pri vzniku – min. 10 % ZI; každoročne je povinná dopĺňať o sumu určenú v stanovách, min. vo výške 10 % z ČZ vyčísleného v riadnej účtovnej závierke, až po dosiahnutí výšky RF určenej v stanovách, min. vo výške 20 % ZI
Účtovníctvo	podvoj. účtovníctvo	v sústave podvojného účtovníctva	v sústave podvojného účtovníctva	v sústave podvojného účtovníctva

Správne riešenie k aktivite č. 6

Výhody a nevýhody	v. o. s.	k. s.	s. r. o.	a. s.
výhody	- nie je potrebné ZI, - jednoduché založenie spoločnosti, - zákaz konkurencie platí na všetkých spoločníkoch, - jednoduché riadenie – orgány spoločnosti sa tvoria len na základe dohody, - príležitosť špecializovať sa, - nižšia kapitálová základňa (spojenie spoločníkov, z ktorých 1 má kapitál, 2 potrebné skúsenosti a pod.), - možnosť každého spoločníka podieľať sa na riadení podľa svojich profesijných schopností, - pružné rozhodovanie v dôsledku malého počtu spoločníkov	- možnosť zvýšenia potrebného kapitálu - lepšia úverová spôsobilosť spoločnosti, - možnosť využiť odborné znalosti - praktické skúsenosti spoločníkov pri riadení	- spol. môže založiť aj 1 spoločník, - spoločníci neručia neobmedzene za záväzky spoločnosti, - ZI spol. je možné v plnom rozsahu používať na podnikanie, - výška vkladu každého spoločníka je 750 eur, - malý rozsah kapitálu na založenie spol., - ručenie majetkom spoločnosti, - obmedzený počet spoločníkov, - značná rozhodovacia pružnosť, ak existuje 1 alebo málo konateľov	- anonymita akcionárov, - akcionár neručí za záväzky spol., - max. počet akcionárov nie je stanovený, - ľahší prístup k úverom, - odbornosť v manažmente, - možnosť získať značné množstvo fin. prostriedkov na investovanie,
nevýhody	- spoločníci ručia celým svojím majetkom, - výška kapitálu spoločnosti závisí od kapitálovej úasti jednotlivých spoločníkov, - existencia spoločnosti závisí od osobných schopností spoločníkov a ich vzájomnej dôvery, - čím väčší počet spoločníkov, tým menšia je rýchlosť a jednota v rozhodovaní, - min. 2 spoločníci, - zisk aj stratu znášajú všetci rovnakým dielom, - účtovanie v sústave podvojného účtovníctva	- komplementár ručí za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom, - možnosť vzniku konfliktov medzi spoločníkmi, - delenie zisku medzi komplementárov a komanditistov je zložitá, - účtovanie v sústave podvojného účtovníctva	- obmedzené množstvo získania kapitálu, - znížená úverová schopnosť, - povinný rezervný fond, - účtovanie v sústave podvojného účtovníctva	- vysoké náklady spojené so vznikom spoločnosti, - neg. dôsledky veľkosti spol., - vysoké ZI, - pomerne náročné riadenie spol., - rozpory v záujmoch medzi vlastníkmi, manažmentom a zamestnancami, - vyššie požiadavky na zverejňovanie informácií, - účtovanie v sústave podvojného účtovníctva

ZMLUVA O DIELO
na prípravu a realizáciu prác, uzavretá podľa § 536 a násl. Obchodného
zákonníka

1. Zmluvné strany

- 1.1 Zhotoviteľ:** Ing. Ján Smutný
Nábrežná 8
852 01 Bratislava
Bankové spojenie: Slovenská sporiteľňa a. s., Bratislava
č. účtu: 123456789/0900
IČO: 12345678
Daňové reg. číslo: SK 123456789
- 1.2 Objednávateľ:** Róbert Kulifaj
Rázusova 58
841 01 Bratislava
r. č. 123654/9874
č. účtu: 987654321/0800

2. Predmet zmluvy

2.1

Zhotoviteľ sa zaväzuje, že na základe vypracovanej cenovej ponuky, ktorá bola vybraná objednávatelom ako najvýhodnejšia, v rozsahu a za podmienok dojednaných v tejto zmluve pre objednávateľa vykoná dodávku a montáž hliníkových dverí. Cenová ponuka je súčasťou zmluvy. Za zameranie akcie je zodpovedný zhotoviteľ.

2.2

Objednávateľ sa zaväzuje, že dokončené práce prevezme, zaplatí za zhotovenie dohodnutú cenu a poskytne zhotoviteľovi dojednané spolupôsobenie.

2.3.

Predmetom zmluvy je dodávka a montáž hliníkových dverí podľa cenových ponúk 2008007 a 2008008. Nakoľko elektronický systém a magnetické zámky nie sú predmetom dodávky, zhotoviteľ za tieto uvedené veci nezodpovedá. Objednávateľ si ich zabezpečí externe.

3. Ďalší závazok zhotoviteľa

3.1

Zhotoviteľ pri realizácii prác dodrží všeobecne záväzné predpisy, technické normy, dojednania tejto zmluvy, vyjadrenia verejnoprávnych orgánov a poverených organizácií.

4. Čas plnenia

4.1

Zhotoviteľ sa zaväzuje, že dodá objednávateľovi predmet plnenia podľa ods. 2.1, 3.1, 4.3 tejto zmluvy v termíne:

Začiatok montáže: 15. 3. 2010

Ukončenie montáže: 16. 3. 2010

4.2

Dodržanie tohto termínu je závislé od riadneho a včasného spolupôsobenia objednávateľa dojednaného v tejto zmluve. Po dobu meškania objednávateľa s poskytnutím spolupôsobenia nie je zhotoviteľ v omeškaní so splnením povinnosti dodať predmet zmluvy v dojednanom termíne.

4.3

Zhotoviteľ splní predmet diela v mieste plnenia.

5. Spolupôsobenie objednávateľa

5.1

Zhotoviteľ pri rekonštrukčných prácach dodrží vyhlášku č. 532/2002 Z. z. o všeobecno-technických požiadavkách na výstavbu, ako aj všetky bezpečnostné predpisy a nariadenia v dotknutej časti areálu budúcej stavby.

5.2

Objednávateľ sa zaväzuje, že poskytne zhotoviteľovi spolupôsobenie spočívajúce najmä v sprístupnení bytových priestorov na montáž hliníkových výrobkov, v odovzdaní doplňujúcich údajov a podkladov o dotknutom území, v zaujatí stanoviska, ktorých potreba vznikne počas spracovania a realizácie. Toto spolupôsobenie poskytne objednávateľ do 3 dní od doručenia požiadavky zhotoviteľa. Pre prípad spolupôsobenia, ktoré objednávateľ nemôže poskytnúť vlastnými silami, dohodnú zmluvné strany osobitnú lehotu.

5.3

Objednávateľ zodpovedá za to, že odovzdané podklady sú bez právnych a faktických chýb.

6. Cena a platobné podmienky

6.1

Cena za zhotovenie predmetu zmluvy o dielo – montáž hliníkových dverí, rekonštrukcia v rozsahu čl. 2 a 3 je spracovaná v súlade so zák. č. 18/1996 z. z. o cenách.

Cena predmetu diela: 1 500 eur

DPH 19 %: 285 eur

Cena spolu: 1 785 eur

slovom: jedentisíc sedemstoosemdesiatpäť eur.

6.2

Ak dôjde k zániku zmluvy z dôvodov na strane objednávateľa, vzniká dodávateľovi nárok na úhradu vzniknutých nákladov. Cena bude stanovená dohodou zmluvných strán. Ak sa nedosiahne dohoda o cene, požiadá zhotoviteľ súd o rozhodnutie.

6.3

Podkladom na úhradu ceny bude faktúra vystavená zhotoviteľom po splnení predmetu zmluvy v zmysle bodu 4.1. Faktúra bude splatná do 7 dní od jej odoslania objednávateľovi. Objednávateľ sa dohodol so zhotoviteľom na poskytnutí zálohy vo výške 20 %, čo je 357 eur.

7. Zodpovednosť za chyby, záruka

7.1

Zhotoviteľ zodpovedá za to, že dielo je zhotovené podľa tejto zmluvy.

7.2

Zhotoviteľ zodpovedá za chyby, ktoré má dielo v čase jeho odovzdania objednávateľovi. Za chyby vzniknuté po odovzdaní diela zodpovedá iba vtedy, ak boli spôsobené porušením jeho povinnosti.

7.3

Zhotoviteľ nezodpovedá za chyby, ktoré boli spôsobené použitím podkladov poskytnutých objednávateľom a zhotoviteľ ani pri vynaložení všetkej starostlivosti nemohol zistiť ich nevhodnosť, prípadne na ňu upozornil objednávateľa a ten na ich použitie trval.

7.4

Záručná doba je 6 rokov a začína plynúť odo dňa odovzdania diela objednávateľovi.

7.5

Zhotoviteľ sa zaväzuje odstrániť bezplatne oprávnené reklamácie (chyby diela) bez zbytočného odkladu, najneskôr však v lehote do 20 dní od uplatnenia reklamácie.

7.6

Výhrady orgánov štátnej správy a organizácií poverených výkonom štátnej správy k projektu pri jeho prerokovaní po dodaní sa posudzujú ako chyby prác.

7.7

Záruka sa nevzťahuje na uzamykací systém dodaný objednávateľom.

8. Zmluvné pokuty

8.1

Ak zhotoviteľ nesplní svoj záväzok dodať dielo v dohodnutom termíne, zaplatí objednávateľovi pokutu vo výške 0,05 % z dohodnutej ceny diela za každý deň omeškania.

8.2

Zhotoviteľ je povinný zaplatiť objednávateľovi pokutu vo výške 0,05 % z dohodnutej ceny diela za každý deň prekročenia lehoty stanovenej v ods. 7.5 zmluvy.

8.3

Ak objednávateľ je v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jej časti, je povinný zaplatiť zhotoviteľovi úroky z omeškania vo výške 0,05 % z nezaplatennej sumy za každý deň meškania.

9. Záverečné ustanovenia

9.1

Túto zmluvu je možné meniť len písomnou formou.

9.2

Ak dôjde po uzavretí zmluvy k zmene záväzných podmienok, za ktorých bola zmluva uzavretá, zmluvné strany sa zaväzujú upraviť zmluvu vo všetkých ustanoveniach dotknutých touto zmenou.

9.3

Na predmet tejto zmluvy sa vzťahujú autorské práva zhotoviteľa.

9.4

Zmluva je vypracovaná v 2 vyhotoveniach, z ktorých každá strana dostane jedno vyhotovenie.

V Bratislave dňa 10. 3. 2010

Róbert Kulifaj
objednávateľ

Ing. Ján Smutný
zhotoviteľ

(VZOR zmluvy o dielo: www.vzory-zmluv-zadarmo.sk)

Názov:	Obchodné právo
Autor:	Mgr. Gabriela Vincencová
Recenzenti:	PhDr. Daniela Ďurajková PaedDr. Eva Frišová
Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave
Odborná redaktorka:	Mgr. Terézia Peciarová
Grafická úprava:	Ing. Monika Chovancová
Vydanie:	1.
Rok vydania:	2014
Počet strán:	92
ISBN	978-80-8052-880-5